ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وأدبية - الدورة المؤولة - إطار تروريشتيان

200.000 Լ.Ո. 100-ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 189 (27260) ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2026 8 ԷՋ

10-11 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻՆ ԱՊՈՒ ՏԱՊԻՒ ՄԷՋ ՌՈՒՍԻԱ-ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱԳՆԵՐ-ՈՒՔՐԱՆԻԱ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ռուսիոյ եւ Ուքրանիոյ միջեւ Ուաշինկթընի մինջորդութեամբ Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններու մէջ բանակցութիւնները տեղի պիտի ունենան Ապու Տապիի մէջ: Այս մասին յայտարարած է Միացեալ Նահանգներու նախագահի յատուկ պատուիրակ Սթիւըն Ուիթքոֆ: «Միացեալ Նահանգները պիտի միջնորդեն Ուքրանիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ աշխատանքային մակարդակի բանակցութիւններ 10-11 նոյեմբերին Ապու Տապիի մէջ», ընկերային ցանցի վրայ գրած է Ուիթքոֆ: «ՌԻԱ Նովոսթի»-ի հաղորդումով, յատուկ պատուիրակը աւելցուցած է, որ հանդիպումէն առաջ ամերիկացի բանագնացները Պրիւքսելի մէջ Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Բրիտանիոյ, Եւրոպական Միութեան եւ ՕԹԱՆ-ի ներկայացուցիչներու հետ պիտի քննարկեն Ուքրանիոյ համար երաշխիքները եւ ապագայ անվտանգութեան համակարգի ուրուագիծերը:

ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼՈՎ ՍԱԼԱՄԻՆ՝

«ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ՀՈՂԱՅԻՆ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՁՕՐԱԿՑԻՆՔ»

Կ՚ԸՍԷ ՔԱԹԱՐԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ



Քաթարի արտաքին գործոց նախարարութիւնը հաղորդագրութիւն մը հրապարակելով յայտարարեց, թէ Քաթարի վարչապետ, արտաքին գործոց նախարար Մոհամետ Պըն Ապտելռահման Ալ Թանիի եւ վարչապետ Նաուաֆ Սալամի միջեւ տեղի ունեցած է հեռաձայնային հաղորդակցութիւն մը, որուն ընթացքին անդրադարձ կատարուած է երկու երկիրներուն միջեւ գործակցութեան ու այդ գործակցութեան աջակցելու եւ զայն ամրապնդելու կարելիութեան:

Անդրադարձ կատարուած է նաեւ շրջանային վերջին զարգացումներուն, մասնաւորաբար շրջանին մէջ լարուածութեան նուազեցման եւ անվտանգութեան ու կայունութեան ամրապնդման համար թափուած «դիւանագիտական ջանքերուն ու համակարգումին»:

Քաթարի վարչապետը հեռաձայնային հաղորդակցութեան ընթացքին Քաթարի զօրակցութիւնը յայտնած է նաւարկման ազատութիւնը երաշխաւորող եւ շրջանին մէջ տեւական խաղաղութեան հաստատման յանգեցնող համապարփակ համաձայնութեան մը գոյացման համար թափուող բոլոր դիւանագիտական ջանքերուն:

Ան վերահաստատած է «Լիբանանի կայունութեան ու հողային ամբողջականութեան աջակցող Քաթարի հաստատ դիրքորոշումը եւ տեւաբար եղբայրական լիբանանցի ժողովուրդին կանգնիլը»:

ՄԱՍԱՏԻՔՈՎ. «ՀԱՊԿ-Ն ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԻ ՄԻՋԵՒ ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ ԽԱՂԱՂ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐԻ ՇՈՒՏԱՓՈՅԹ ԿՆՔՄԱՆ ՅՈՅՍ ՈՒՆԻ»



Հաւաքական անվտանգութեան պայմանագիրի կազմակերպութիւնը (ՀԱՊԿ) Հայաստանի եւ Ազըրպէյճանի միջեւ համապարփակ խաղաղ համաձայնագիրի շուտափոյթ կնքման յոյս ունի: Այս մասին յայտարարած է կազմակերպութեան ընդհանուր քարտուղար Թաալաթպեք Մասատիքով:

«Հայաստանի եւ Ազրպէյճանի միջեւ կայուն երկխօսութիւնը կը նպաստէ կուտակուած հակամարտային ներուժի նուազեցման եւ հեռանկարային համագործակցութեան ենթակառոյցներու ձեւաւորման:

«Յոյսով ենք, որ երկու պետութիւններուն միջեւ համապարփակ խաղաղութեան համաձայնագիրը շուտով կը կնքուի», Եւրասիական անվտանգութեան հարցերով Մինսքի 4-րդ միջազգային խորհրդաժողովի ընթացքին իր արտասանած խօսքին մէջ յայտարարած է Մասատիքով:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ՝ ՄԻՋԱՆԿԵԱԼ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երէկ Միացեալ Նահանգներու մէջ տեղի ունեցան Քոնկրեսի միջանկեալ ընտրութիւններ՝ ընտրելու համար Ներկայացուցիչներու տան անդամները եւ 100 աթոռներէ բաղկացած Ծերակոյտի 35 անդամներ: Ընտրութիւնները նաեւ կը ներառէին Ֆլորիտայի եւ Օհայոյի մէջ յատուկ ընտրութիւններ արտաքին գործոց նախարար Մարքօ Ռուպիոյի եւ փոխնախագահ Ճէյ. Տի. Վանսի նախապէս ունեցած աթոռներուն շուրջ, ինչպէս նաեւ 36 նահանգներ ընտրեցին իրենց նահանգապետները:



Շար.ը՝ էջ 8

ԹՐԱՄՓ. «ԻՐԱՆԻ ՀԵՏ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՅԱՑՆԵԼՈՒ ՇԱՏ ՄԵԾ ՀԱՒԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԱՅ»

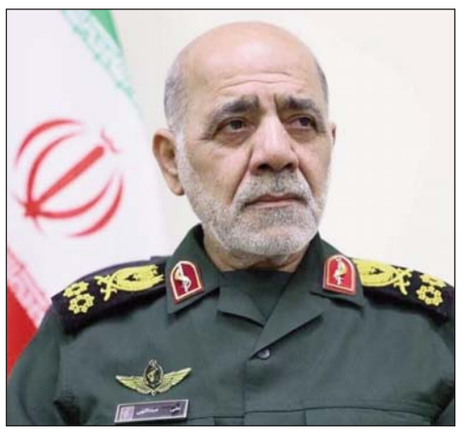
Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփ յայտնեց. «Իրան կարգ մը հրթիռներ ու անօդաչու թռչող սարքեր ունի, սակայն յաւելեալ հրթիռներ ու անօդաչու թռչող սարքեր արտադրելու անոր կարողութիւնը չափազանց սահմանափակ է»:



Շար.ը՝ էջ 8

ԻՐԱՆԵԱՆ ՉԻՆԵԼ ՈՒԺԵՐՈՒ ՍՊԱՅԱԿՈՅՏԻ ՊԵՏԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ. «ՏԵԻԱԿԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ԻՐԱՆԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԵՒ ԿԱԶԱՅԻ ՄԷՋ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԱՒԱՐՏԸ ԿԸ ՆԵՐԱՌԷ»

Իրանեան բանակի սպայակոյտի պետ եւ «Խաթեմ Անպիա» կեդրոնատեղիի հրամանատար Ալի Ապտելլահի Համաշխարհային ամբարտաւանութեան դէմ պայքարի օրուան առիթով իր պատգամին մէջ յայտնեց, որ տեւական անվտանգութեան հաստատման Իրանի ծրագիրը կը ներառէ «բոլոր ճակատներուն, մասնաւորաբար Լիբանանի եւ Կազայի մէջ պատերազմին վերջ տալը, որովհետեւ հակառակ սպառնալիքին միաժամանակ բանակցիլը կամքի պարտադրում է»:



Շար.ը՝ էջ 8

ԼՈՒՔԱՇԵՆՔՕ. «ՈՒՔՐԱՆԻՈՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԱՄԻՍՆԵՐՈՒՆ ՊԻՏԻ ԱՒԱՐՏԻ»

Ուքրանիոյ պատերազմը յառաջիկայ ամիսներուն պիտի աւարտի: ԹԱՍՍ կը հաղորդէ, որ այս մասին յայտարարած է Պիելոռուսիոյ նախագահ Ալեքսանտր Լուքաշենքօ:

«Ուքրանիոյ պատերազմը յառաջիկայ ամիսներուն պիտի աւարտի: Ասիկա իմ անձնական կարծիքս է: Վերջ. ուժեր չկան, ներուժ չկայ, բոլորը յոգնած են», Եւրասիական անվտանգութեան Մինսքի 4-րդ միջազգային խորհրդաժողովի ընթացքին ըսած է ան:

Ան զգուշացուցած է, որ եթէ Ուքրանիոյ հակամարտութիւնը չդադրեցուի, աշխարհը պիտի կանգնի Համաշխարհային Գ. պատերազմին առջեւ:

«Եթէ մենք չկանգնինք, մագլցումի ուղիով երթանք, մենք հաստատ պիտի հասնինք Համաշխարհային Գ. պատերազմին: Իսկ թէ ատիկա ինչո՛վ պիտի աւարտի, արդէն բարձրաձայն կ՚ըսեն նաեւ քաղաքական մեծ գործիչները: Իսկ հիւլէական հարուածէն ովկիանոսէն միւս կողմ պիտի չպահուըտիս: Ուստի, գիտակցելով, թէ ոչ, Թրամփ մեծ գործ կ՚ընէ՝ էական չէ, թէ ինչ պատճառներով, կանգնեցնելով այս մագլցումը», աւելցուցած է Լուքաշենքօ:



ՍԱՀՄԱՆԱԶԱՏՄԱՆ ՅԱՋՈՐԴ ՓՈՒԼԸ ԿՐՆԱՅ ԿԱՏԱՐՈՒԻԼ ՍԻՒՆԻՔԻ՝ «ԹՐԱՄՓԻ ՈՒՂԻ»-Ի ՀԱՏՈՒԱԾԻՆ ՄԷՋ



Հայաստանի եւ Ազրպէյճանի միջեւ սահմանազատման յաջորդ փուլը, ամենայն հաւանականութեամբ, պիտի կատարուի Սիւնիքի՝ «Թրամփի ուղի»-ի կառուցման հատուածներուն մէջ: Այս մասին ըսաւ Հայաստանի փոխվարչապետ Միեր Գրիգորեան՝ շեշտելով, որ այդտեղ արտակարգ սահմանազատման հաւանականութիւնը մեծ է, որովհետեւ «Թրամփի ուղի»-ն պէտք է արագ իրականանայ:

«Ես կարծում եմ, որ շատ հաւանական է, որ արտահերթ անցկացուեն սահմանազատման աշխատանքներ, որոնք վերաբերելի կը լինեն «Թրամփի ուղի»-ի ենթակառուցուածքներին, որպէսզի հնարաւոր լինի ե՛ւ կազմակերպել, ե՛ւ իրականացնել աշխատանքները», յայտնեց ան, որ ներկայիս նաեւ կը ղեկավարէ սահմանազատման հայկական յանձնախումբը:

Շար.ը՝ էջ 8

ԼԱՒՐՈՎ. «ՄՈՍԿՈՒԱՆ ՅՈՅՍ ՈՒՆԻ, ՈՐ «3+3» ՁԵՒԱՉԱՓԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ՄՕՏԻԿ ԱՊԱԳԱՅԻՆ ՏԵՂԻ Կ՚ՈՒՆԵՆԱՅ»



Մոսկուան յոյս ունի, որ «3+3» խորհրդատուական շրջանային ձեւաչափի (Ազրպէյճան, Հայաստան, Վրաստան+Ռուսիա, Իրան, Թուրքիա) հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ մօտիկ ապագային: «ՌԻԱ Նովոսթի» կը հաղորդէ, որ այս մասին յայտարարած է Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Սերկէյ Լաւրով:

«Այս հարթակի մասնակիցները համաձայնած են յառաջ մղել միաւորող օրակարգը: Յոյս ունինք, որ մօտիկ ապագային տեղի կ՚ունենայ այս ձեւաչափով հերթական հանդիպումը», Եւրասիական անվտանգութեան Մինսքի 4-րդ միջազգային խորհրդաժողովի բարձր մակարդակի լիագումար նիստի ընթացքին ըսած է Լաւրով:

Ազրպէյճանի եւ Թուրքիոյ նախագահներ Իլհամ Ալիեւն ու Ռեճեփ Թայիփ Էրտողանը 2020 թուականին Հարաւային Կովկասի եւ Միջին Արեւելքի մէջ համագործակցութեան հարցերով խորհրդակցութիւններու վեցակողմ ձեւաչափ գործարկել առաջարկած են: Վրաստանին բազմիցս հրաւիրած են մասնակցելու այս ձեւաչափին, սակայն ան տակաւին չէ միացած անոր աշխատանքին:

Դեկտեմբեր 2021 թուականին Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցաւ հարթակի առաջին նիստը՝ արտաքին գործոց նախարարներու տեղակալներու մակարդակով: Ձեւաչափի երկրորդ հանդիպումը, որ նաեւ արտաքին գործոց նախարարներու մակարդակով առաջինն էր, տեղի ունեցաւ հոկտեմբեր 2023-ին, Թեհրանի մէջ:

Այս ձեւաչափով վերջին հանդիպումը տեղի ունեցած է 18 հոկտեմբեր 2024-ին, Պոլսոյ մէջ:



ՍՈՒՐԻԱ ՀՈՄՍԻ ՔԱՐԻԽՊԻ ՁՏԱՐԱՆԸ ԹԻՐԱԽԱՒՈՐՈՂ «ՀԸԶՊԱԼԼԱՅԻ ԱՀԱԲԵԿՉԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ»-Ի ՉԱԽՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՆՈՒԻԼԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ



Սուրիոյ ներքին գործոց նախարարութիւնը յայտարարեց. «Ընդհանուր հետախուզական ծառայութիւնը, ներքին ապահովութեան ուժերուն հետ գործակցաբար, մանրակրկիտ հետապնդումէ ետք, ձախողութեան մատնեց Հոմսի զտարանը թիրախաւորող ահաբեկչական ծրագիր մը, որուն ետին կը կանգնէր Հըզպալլային պատկանող բջիջ մը»:

Շար.ը՝ էջ 8

ՊԱՅՐԱԳՏԱՐԵԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՊԱՏՈՒԵԼԻ ԹԵՐԶԵԱՆԸ



Երիտասարդութեան եւ մարմնակրթութեան նախարար դոկտ. Նորա Պայրագտարեան ընդունեց Ազգային ծերանոցի՝ ՔԱՀԼ-ի տնօրէն պատուելի Սեպուհ Թերզեանը, որ նախարարին ներկայացուց ծերանոցին մէջ մարդուն ծառայելու եւ անոր դրական զգացում ու լաւատեսութիւն շնորհելու համար թափուող ջանքերը:

Պատուելի Թերզեան նախարարը դրաւ ծերանոցի կազմակերպման համար ընթացող քայլերուն եւ մասնաւորաբար Նոր տարուան շրջանին գործադրուելիք տարեկան ձեռնարկներու մթնոլորտին մէջ:

Պայրագտարեան բարձր գնահատեց ծերանոցն ու անոր մարդասիրական յառաջատար դերը, ինչպէս նաեւ այն հսկայական ջանքերը, որոնք կը գործադրուին զայն զարգացնելու համար, որպէսզի համապատասխանէ անհրաժեշտ չափանիշերուն եւ յարմար ըլլայ իր բնակիչներուն բարձր չափանիշերով սպասարկելու համար:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՆՇԷ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ 35-ԱՄԵԱԿԸ



Լիբանանի մէջ Հայաստանի դեսպանութիւնը պաշտօնական ընդունելութիւն կազմակերպեց՝ նուիրուած Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան 35-ամեակին: Հանրապետութեան նախագահ Ժոզեֆ Աունը եւ վարչապետ Նաուաֆ Սալամը կը ներկայացնէր երիտասարդութեան եւ մարմնակրթութեան նախարար դոկտ. Նորա Պայրագտարեան, իսկ խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրին՝ հայկական երեսփոխանական պլոքի ներկայացուցիչ Յակոբ Բագրատունի, ընդունելութեան ներկայ կը գտնուէին նաեւ դիւանագիտական անձնակազմի անդամներ, լիբանահայ համայնքի ներկայացուցիչներ եւ Հայաստանի բարեկամներ:



Իր ողջոյնի խօսքին մէջ դեսպան Սարմէն Պաղտասարեան անկախութիւնը բնորոշեց իբրեւ սերունդէ-սերունդ փոխանցուող ժառանգութիւն, ինչպէս նաեւ իբրեւ պատասխանատուութիւն՝ կառուցելու հզօր, անվտանգ եւ բարգաւաճ Հայաստան: Ան ընդգծեց, որ արդար, արժանապատիւ եւ տեւական խաղաղութիւնը կենսական նշանակութիւն ունի շրջանային անվտանգութեան, ինչպէս նաեւ ապագայ սերունդներու համար կարելիութիւններ ստեղծելու գործին մէջ:

Դեսպանը յարգանքի տուրք մատուցեց լիբանանահայերու այն սերունդներուն, որոնք իրենց ներդրումը ունեցած են Լիբանանի հասարակական կեանքին մէջ, տնտեսութեան, կրթութեան եւ մշակոյթի ոլորտներուն մէջ՝ միաժամանակ պահպանելով սերտ կապեր Հայաստանի հետ: Ան վերահաստատեց Հայաստանի համերաշխութիւնը Լիբանանի հետ, ինչպէս նաեւ աջակցութիւնը Լիբանանի ինքնիշխանութեան, տարածքային ամբողջականութեան ու միասնութեան: Ան նաեւ կարեւոր նկատեց երկու երկիրներուն միջեւ քաղաքական երկխօսութեան եւ տնտեսական համագործակցութեան խորացման կարելիութիւնները:

Երեկոյի մշակութային ծրագիրի շրջանակներուն մէջ ելոյթ ունեցաւ մանկական երգչախումբը, որ կատարեց Լիբանանի եւ Հայաստանի պետական քայլերգները, ինչպէս նաեւ «Նայիրեան» վոքալ համոյթը:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ». «Ամերիկացի նախկին դիւանագէտ մը, որ լիբանանեան կարեւոր թղթածրարներու մէջ կարեւոր դեր խաղացած է, իր տըխրութիւնը յայտնած է Լիբանանի եւ երկրին մեծ առիթ մը կորսնցընելուն համար, որմէ կարելի էր օգուտ քաղել նախագահ Ժոզեֆ Աունի եւ վարչապետ Նաուաֆ Սալամի կառավարութեան ժամանակաշրջանին՝ ներքին ապահովութեան եւ կայունութեան զգալի յառաջընթացի հասնելու համար»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ». «Աղբիւրներ կը խօսին զինուորական նախապատրաստութիւններու մասին, որոնք անպայման Իսրայէլի եւ Հըզպալլայի միջեւ բախումի նախկին փուլերուն նման չեն՝ օգտագործուած զէնքի բնոյթի, տեղակայման վայրերու եւ գործողութիւններու նպատակներու փոփոխութիւններու առումով: Բայց եւ այնպէս, հարցը այն է, թէ պատերազմի որեւէ նոր փուլ, եթէ տեղի ունենայ, Լիբանանը ինչ վիճակի մէջ պիտի ձգէ»:

● «ՆԻՏԱ ՈՒԱԹԱՆ» օրաթերթ. «Նախարար մը շրջանային եւ միջազգային բանակցութիւններուն առնչուած մայրաքաղաք իր կարճատեւ այցելութենէն ետք արտասահմանէն վերադարձաւ յոռետեսական հայեացքներով, որովհետեւ իրեն հետ հանդիպած պաշտօնատարներէն լսեց, թէ պատերազմի հաւանականութիւնը այժմ կը գերազանցէ դիւանագիտական ուղիներով համաձայնութեան հասնելու կարելիութիւնը»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ». «Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կը շրջանառուի այն միտքը, թէ Լիբանանի նկատմամբ մտահոգութիւնը Իսրայէլի կողմէ մագլցումով չէ սահմանափակուած, այլ՝ անկէ անդին կ'անցնի: Գոյութիւն ունի մտավախութիւն, որ Լիբանանը յայտնուի շրջանային համաձայնութենէն դուրս, եւ անոր անվտանգութեան ու ապագային վերաբերող ճակատագրական որոշումները տրուին առանց բանակցային սեղանին անոր գործօն ներկայութեան:

«Այս գնահատականին համաձայն, աւելի մտահոգիչ է այն կարելիութիւնը, որ հետագային Լիբանանի պետութենէն պահանջուի զբաղիլ այն փոխըմբռնումներու արդիւնքներով, որոնց մշակման ան չէ մասնակցած»:

● ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ փորձագէտ մը «Լեպանոն Ֆայլզ»-ին յայտնած է, որ Իսրայէլի զինուորական հաշիւները շրջանցած են պարզապէս ներկայ դիրքերու պահպանումը, եւ կը շրջանառուին հարաւային Լիբանանի եւ Արեւմտեան Պեքայի մէջ դէպի նոր տարածքներ յառաջխաղացման մասին բեմագրութիւններ, մինչդեռ ներխուժման հաւանական դադրեցման տարածքին շուրջ անորոշութիւն կայ:

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Լիբանանեան ուժեր կուսակցութեան նախարարները կառչած են Տաիր Պայտարի պայթուցիկ նիւթերու թղթածրարի Արդարադատութեան խորհուրդին չփոխանցուելուն պարագային նախարարաց խորհուրդի նիստերը **պոյքոթի** ենթարկելու իրենց դիրքորոշումին»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ», մէջբերելով քաղաքական աղբիւր մը, կը հաղորդէ, որ արտաքին հոգատարութեան շրջանակի նահանջը ոչ միայն քաղաքական բաց պիտի ստեղծէ, այլ անոր հետեւանքները պիտի անդրադառնան անվտանգութեան իրավիճակին եւ ներքին կայունութեան վրայ, յատկապէս՝ գոյութիւն ունեցող հաւասարակշռութիւններու փխրունութեան լոյսի տակ»:

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Ախպար» օրաթերթին. «Նախարարական պատուիրակութեան Սուրիա այցելութիւնը սովորական է, եւ քննարկումները սահմանափակուեցան **թեքնիք** կողմերով, որոնք նախարարներու մասնագիտութիւններու ծիրին մէջ են: Գոյութիւն ունի արծարծուած հարցերուն հետեւելու համար միացեալ յանձնախումբեր կազմելու ուղղուածութիւն մը»:

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Լիուա» օրաթերթին. «Սուրիական կողմը խնդրեց սահմաններուն վրայ ապահովութեան վերահսկողութեան առնչութեամբ խստութիւն ցուցաբերել, իսկ Լիբանան խնդրեց տեղահանուածներու արժանապատիւ վերադարձի ծրագիր մշակել, սակայն սուրիական կողմը անգամ մը եւս խնդրեց սպասել, մինչեւ Սուրիոյ ներքին կացութեան հաստատացումը»:

● «ԺՈՒՄՀՈՒՐԻԱ» օրաթերթ. «Կառավարական գերատեսչութիւններու պաշտօնեաները ստացած են յստակ ցուցմունքներ անյապաղ ուժեղացնելու լումայափոխման շուկայի եւ արտասահմանէն ու սահմանէն ներս դրամներու փոխադրութեան հսկողութեան քայլերը՝ դրամներու լուացումն ու միջազգային պատժամիջոցներու տակ գտնուող հաստատութիւններու ֆինանսաւորումը զսպելու համար»:

● ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ընկերութենէն վարչական աղբիւրներ «Մուտուն»-ին. «Նախագահական պալատը, վարչապետարանն ու խորհրդարանը պարտքեր չունին»:

● «ԺԱՏԻՏ». «Ճիշդ չեն շրջանառուող այն տեղեկութիւնները, թէ վարչապետարանի ելեկտրականութեան մատակարարումը ընդհատուած է: Բոլոր չվճարուած գումարները փոխանցուած են ելեւմուտքի նախարարութեան»:

● «ԼԻՈՒԱ» օրաթերթ. «Պետական հաստատութիւններու Ելեկտրականութեան ընկերութեան ունեցած պարտքերը շըրջանցեցին շուրջ կէս միլիառ տոլարը, որ կուտակուած է անցնող տարիներու ընթացքին»:

● ՍԻՒՆԻ լաւատեղեակ շըրջանակներ «Տիար» օրաթերթին. «Սաատ Հարիրի պիտի վերադառնայ աւելի շուտ, քան շատերը կը կարծեն՝ նոր նախագիծով եւ նոր կերպարով, որ պիտի վերականգնէ լիբանան- եան կառոյցին մէջ սիւնիներու դերն ու դիրքը, այն բանէն ետք, երբ շատերը Մուսթաքպալ հոսանքի բացակայութիւնը նկատեցին վերջնական, ինչ որ հերքուեցաւ Պէյթ Ուասաթի դռները բանալով՝ իր յստակ ուղերձով, որ սիւնիական քաղաքական ներկայացուցչութեան համար պայքարը տակաւին չէ աւարտած»:

● «ԱԽՊԱՐ» օրաթերթ. «Լիբանանցի անձնաւորութիւններ Անգարայի մէջ բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն հետաքրքրուեցան Լիբանանի մէջ սիւննի ղեկավարութեան իրավիճակին, մասնաւորաբար նախկին վարչապետ Սաատ Հարիրիի մասին: Անոնք պատասխան ստացան, թէ Թուրքիոյ նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողանը Հարիրիի նկատմամբ «յատուկ համակրանք ունի», որ իր արտայայտութիւնը կը գտնէ անոր եւ Պէյրութի մէջ Մուսթաքպալ հոսանքի ղեկավարութեան հետ տեւական կապի պահպանման համար թուրք բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն իր տուած յանձնարարութեան մէջ:

«Քննարկումը այլ ուղղուածութիւն ստացաւ, երբ անդրադարձ կատարուեցաւ Հարիրիի Պէյրութ վերադառնալու եւ իր քաղաքական գործունէութիւնը վերականգնելու կարելիութեան: Թուրքիան այս հարցին մէջ չ'ուզեր Սէուտական Արաբիոյ հետ ճակատումի մէջ մըտնել եւ իր դիրքորոշումը կը կապէ ինքնին Հարիրիի որդեգրելիք որոշումին. եթէ Հարիրի հակառակ Ռիատի ընդդիմութեան որոշէ Պէյրութ վերադառնալ եւ իր քաղաքական ու ժողովրդային ներկայութիւնը վերականգնելու աշխատանք տանիլ, Անգարան անոր հետ հաղորդակցութեան մակարդակը պիտի բարձրացնէ»:

● ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ հեղինակութիւն մը «Ախպար» օրաթերթին. «Անհրաժեշտ է արագացնել Կեդրոնական դրամատան նախկին կառավարիչ Ռիատ Սալամէի դատավարութիւնը եւ հրապարակել ամբաստանագիրներ, որոնք կը վճռեն անոր իրաւական կարգավիճակը՝ ըլլայ այդ կալանաւորման շարունակման կամ ճամբորդութեան արգելքով ազատ արձակումով: Հետաքննութիւնը արագացնելու պատճառը Սալամէի առողջական վիճակին մասին զեկուցում մըն է»:

● «ՆԱՀԱՐ» օրաթերթ. «Նախարարուհի մը լիբանանեան արտադրութիւններու ցուցադրութեան հասնելէ ետք հարցուց, թէ ո՛ւր է նախարարներուն յատուկ մուտքը՝ փորձելով խուսափիլ մնացեալ այցելուներու եւ մասնակիցներու մուտքէն անցնելէ»:

● ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ սենտիքայի նախագահ Ապտելռահման Մարքպաուի «Սաութ Լուպնան»-ին. «Հիւանդը պէտք է տեղական բարձր որակի դեղը սպառէ եւ խուսափի մաքսանենգուած կամ մերձակայ երկիրներէն գնուած դեղերը օգտագործելէ: Ազգային դեղերու գործակալութեան տեսլականը յոյսի շող մը կը ներկայացնէ»:

● ՈՒԺԱՆԻԹԻ եւ ջուրի հարցերու նախարարութիւնը հոկտեմբեր ամսուան ընթացքին 95 օքթան պենզինին համար որդեգրուած իբրեւ փոխադրավարձ ճշդեց 2.757.677 լ.ո.-ն:

ԻՍՐԱՅԷԼԱՑԻ ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՄԸ ԿԸ ՊՆԴԷ, ԹԷ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԵՒ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ ԱՆՁԵՐՈՒ ՀԵՏ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԵԼՈՒ ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՑԱԾ Է



Իսրայէլացի գործարար, «Մելլանոքս Թեքնոլոճիզ» ընկերութեան հիմնադիր Էալ Ուալտման պնդեց, թէ շրջանին մէջ Իսրայէլի յարաբերութիւնները բարելաւելու ջանքերու ծիրին մէջ Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ անձերու հետ հաղորդակցելու արտօնութիւն ստացած է:

Ան չյստակացուց, թէ ո՛ր կողմը իրեն այդ արտօնագիրը տուած է կամ ճիշդ որո՛ւ հետ պիտի հաղորդակցի:

Իսրայէլեան «Ետիոթ Ահրոնոթ» օրաթերթը հաղորդեց, որ Ուալտման Թել Աւիւի «Հիլթըն» պանդոկին մէջ «Պըրթրայթ Իզրայէլ»-ի կազմակերպած Համաշխարհային գործառնութեան վեհաժողովի ընթացքին ըսած է. «Նաեւ աշխատանք կը տանինք Ծոցի երկիրներու, այլ կողմերու եւ պաղեստինցիներու հետ, եւ նպատակը ոչ միայն Իսրայէլին տնտեսական մակարդակի վրայ օգնելն է, այլ նաեւ աշխարհաքաղաքական մակարդակի վրայ»:

Ան նշած է, որ Իսրայէլի իր դրացիներուն հետ ունեցած տարակարծութիւնները կարելի է դիւանագիտութեան ճամբով լուծել:

«Մենք կարիքը ունինք Լիբանանի եւ Սուրիոյ հետ հարցերը լուծելու, եւ ատիկա հաստատօրէն կարելի է», շեշտած է Ուալտման:

ԿԵՍԱՐԻՈՅ ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Կեսարիոյ բարեսիրական ընկերակցութեան վարչութիւնը իր հայրենակիցները կը հրաւիրէ Ընդհանուր անդամական ժողովի, որուն ընթացքին տեղի պիտի ունենայ նաեւ վարչական նոր կազմի ընտրութիւն: Ժողովը տեղի պիտի ունենայ կիրակի, 29 նոյեմբեր 2026-ին, առաւօտեան ժամը 10:30-ին, ընկերակցութեան կեդրոնին մէջ, Զալքա:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՀԱԶԴ

Սասնոյ Հայրենակցական միութիւնը կը գուժէ իր երիտասարդ անդամներէն եւ նախկին վարչական

ՍԵՐԺ ՇԱՐՈՅԵԱՆԻ

անակնկալ մահը, որ պատահեցաւ երկուշաբթի, 2 նոյեմբեր 2026-ին:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈ՞Վ, ԹԷ՞ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵՅԱՐԴԱՐԻ ԲԵՄ

Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովը, որ կոչուած է ըլլալու պետական մտածողութեան, քաղաքական պատասխանատուութեան եւ ազգային շահերու պաշտպանութեան բարձրագոյն ամպիոններէն մէկը, դըժբախտաբար յաճախ կը վերածուի փոխադարձ վիրաւորանքներու, անձնական հաշուեյարդարներու եւ քաղաքական անհանդուրժողութեան թատերաբեմի:

Խորհրդարանական բանավէճը ժողովրդավարութեան անբաժանելի մասն է: Իշխանութիւնն ու ընդդիմութիւնը կրնան եւ պէ՛տք է ունենան հակադիր տեսակէտներ: Սակայն երբ քաղաքական փաստարկը կը փոխարինուի փողոցային բառապաշարով, իսկ գաղափարական պայքարը՝ անձնական վիրաւորանքով, հարցականի տակ կը դրուի ոչ միայն խորհրդարանի հեղինակութիւնը, այլ նաեւ՝ պետական կառավարման քաղաքական մշակոյթը:

Ի՞նչ նպատակի կը ծառայեն այս անմակարդակ ելոյթները

Արդեօք անոնք կը նպաստե՞ն Հայաստանի անվտանգութեան ամրապնդման, տնտեսական զարգացման, ազգային միասնականութեան կամ արտաքին քաղաքական մարտահրաւէրներու դիմագրաւման, թէ՞ ընդհակառակը, կը ծառայեն հանրութեան ուշադրութիւնը էական հարցերէն շեղելու, հասարակութիւնը նոր բաժանումներու ենթարկելու եւ քաղաքական հակառակորդը ամէն գնով վարկաբեկելու նպատակին:

Հայաստանը կը դիմագրաւէ պատմական նշանակութիւն ունեցող մարտահրաւէրներ: Արցախի հայաթափումէն ետք Հայաստանի անվտանգութեան, սահմաններու պաշտպանութեան, ինքնիշխանութեան եւ ազգային իրաւունքներու հարցերը կը պահանջեն պետական լրջութիւն, քաղաքական հեռատեսութիւն եւ համազգային պատասխանատուութիւն:

Մինչդեռ խորհրդարանական ամպիոնէն հնչող որոշ ելոյթներու մակարդակը այն տպաւորութիւնը կը ստեղծէ, թէ քաղաքական ուժերուն համար առաջնահերթութիւնը ոչ թէ պետականութեան ամրապնդումն է, այլ՝ հակառակորդին նուաստացումը եւ սեփական ընտրազանգուածին առջեւ քաղաքական միաւորներ շահիլը:

Աւելի մտահոգիչը այն է, որ այս երեւոյթը աստիճանաբար կրնայ բնականոն համարուիլ: Երբ վիրաւորանքը կը դառնայ քաղաքական պայքարի ընդունուած միջոց, իսկ աղմուկը՝ խորհրդարանական գործունէութեան չափանիշ, հասարակութեան մէջ կը նահանջէ քաղաքական բանավէճի մշակոյթը:

Ազգային ժողովի պատգամաւորը միայն իր կուսակցութեան կամ քաղաքական ճամբարին ներկայացուցիչը չէ: Ան Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնսդիր իշխանութեան անդամն է եւ պարտաւոր է գիտակցիլ, որ իր խօսքը, վարքագիծն ու կեցուածքը կը ներկայացնեն նաեւ պետութեան քաղաքական դիմագիծը:

Իշխանութիւնը յատուկ պատասխանատուութիւն ունի պահպանելու խորհրդարանական պատշաճութիւնը, իսկ ընդդիմութիւնը՝ քննադատութիւնը վերածելու հիմնաւորուած քաղաքական այլընտրանքի: Երկուքին համար ալ ազգային շահը պէտք է գերադաս ըլլայ կուսակցական հաշիւներէն:

Պետութեան ուժը միայն իր բանակով, տնտեսութեամբ կամ դիւանագիտութեամբ չի չափուիր: Ան կը չափուի նաեւ իր հաստատութիւններու լրջութեամբ եւ քաղաքական ղեկավարութեան պատասխանատուութեամբ:

Այսօր Հայաստանի Ազգային ժողովին առջեւ դրուած հարցը պարզ է, բայց՝ խորապէս մտահոգիչ. պիտի կարենա՞յ ան վերագտնել պետական մտածողութեան եւ ազգային պատասխանատուութեան իր կոչումը, թէ՞ պիտի շարունակէ մնալ քաղաքական փոխադարձ վիրաւորանքներու եւ անվերջ հակամարտութիւններու բեմ:

Որովհետեւ երբ խորհրդարանը կը կորսնցնէ իր խօսքին արժանապատուութիւնը, միայն պատգամաւորներուն հեղինակութիւնը չէ, որ կը տուժէ:

Կը տուժէ պետութեան հեղինակութիւնը, կը տկարանայ ժողովուրդին վըստահութիւնը, եւ, ամէնէն վտանգաւորը, կը նսեմանայ ազգային միասնականութեան գաղափարը:

Հայաստանին այսօր պէտք են ոչ թէ բարձրաձայն վիրաւորանքներ, այլ՝ բարձրամակարդակ պետական մտածողութիւն:

Ազգային ժողովը պէտք է ըլլայ ազգային պատասխանատուութեան ամպիոն, ոչ թէ՝ ազգային արժանապատուութիւնը նսեմացնող ներկայացումներու բեմ:

ՎԱՉԳԷՆ ԳԱՎԼԱԳԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ ՆՇԵՑ 2026-Ի ԳԻՐՔԻ ՕՐԸ

Մշակոյթի նախարար Ղասսան Սալամէ. «Ընթերցանութիւնը, աւելի քան երբեք, անհրաժեշտութիւն դարձած է թուային հաղորդակցութեան եւ արհեստական բանականութեան այս դարաշրջանին»



Հայկազեան համալսարանը հինգշաբթի, 29 հոկտեմբեր 2026-ին, մշակոյթի նախարարութեան հովանաւորութեամբ, նշեց իր Գիրքի օրը՝ նուիրուած գիրքին, գիտական հրատարակութեանց եւ Լիբանանի ու իր հայօճախին հարուստ գրական եւ մտաւորական ժառանգութեան:

Ձեռնարկը լուսարձակի տակ դրաւ համալսարանին երկարամեայ ներդրումը՝ գիտական ուսումնասիրութիւններու եւ մշակութային ժառանգութեան պահպանման մարզերէն ներս, ի մի բերաւ՝ անոր հարուստ հրատարակչական աւանդը, պատմական հրատարակութիւնները, հազուագիւտ գիրքերն ու արխիւային նիւթերը, որոնք վկայեցին Լիբանանի գրական եւ մտաւորական կեանքի զարգացման ընթացքը:



Պաշտօնական բացման ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ Հայկազեան համալսարանի նախագահ վեր. դոկտ. Փոլ Հայտոսթեան, որուն յաջորդեց մշակոյթի նախարար դոկտ. Ղասսան Սալամէի խօսքը: Երկու ելոյթներ ունեցողները շեշտեցին գիրքին եւ հրատարակութեան կարեւորութիւնը՝ հաւաքական յիշողութեան պահպանման, գիտելիքի յառաջմղման եւ մշակութային ժառանգութեան փոխանցման առումով:

Վեր. Հայտոսթեան անդրադարձաւ գիրքին նշանակութեան՝ իբրեւ յիշողութեան պահոց, ինքնութեան արտայայտութիւն եւ սերունդներն ու մշակոյթները իրարու կապող կամուրջ: Հոկտեմբերը նկատի ունենալով իբրեւ բերքահաւաքի եղանակ Լիբանանի եւ աշխարհի բազմաթիւ այլ շրջաններու մէջ՝ ան նշեց, որ համալսարանի հունձքը կ'արտացոլայ իր խօսածին, ուսուցանածին, գրածին, ուսումնասիրածին եւ հրատարակածին մէջ: Ան նաեւ ընդգծեց հոկտեմբեր ամսուն առանձնայատուկ նշանակութիւնը հայերուն համար, որոնք հինգերորդ դարուն հայոց այբուբենի ստեղծումէն ի վեր իրենց մշակութային ժառանգութիւնը տօնած են գրելու, թարգմանելու եւ հրատարակելու միջոցով:

Ընդգծելով համալսարանին 71-ամեայ ներկայութիւնը Պէյրութի մշակութային, արուեստի եւ կրթական հաստատութիւններով լի այս հատուածին մէջ՝ վեր. Հայտոսթեան վերահաստատեց գրաւոր խօսքին առանցքային դերը համալսարանի ակադեմական առաքելութեան եւ մշակութային ինքնութեան մէջ: Ան կարեւոր նկատեց լեզուական եւ պատմական ժառանգութեան պահպանումը՝ յոյս յայտնելով, որ Գիրքի օրը հանդիսանայ նոր քայլ մը՝ խօսքին, գիրքին, գիտելիքին եւ մշակութային ժառանգութեան հանդէպ համալսարանին մնայուն յանձնառութեան ճամբուն վրայ: Ան շեշտեց, որ մշակութային ժառանգութիւնը Լիբանանի մեծագոյն հարստութիւններէն է, խոր արմատներ ունի ժողովուրդին պատմութեան մէջ եւ կը շարունակէ հարստացնել անոր ներկան ու ապագան:

Իր խօսքին մէջ մշակոյթի նախարար Ղասսան Սալամէ մերժեց գիրքին մահուան կամ անհետացման մասին պնդումները՝ շեշտելով, որ թուային հաղորդակցութեան եւ արհեստական բանականութեան այս դարուն ընթերցանութիւնը, աւելի քան երբեւէ, անհրաժեշտութիւն դարձած է:

Սալամէ անդրադարձաւ ընթերցանութեան երեք հիմնական նպատակներուն՝ սորվիլ, հաճոյք ստանալ եւ, այսօր աւելի քան երբեւիցէ, դարմանել թուային բովանդակութեան անդադար հոսքին պատճառով յառաջացած մտային ցրուածութիւնը: Ան նկատել տուաւ, որ բջիջային հեռաձայններով ընթերցանութիւնը յաճախ մասնատուած բնոյթ ունի եւ կ'առաջնորդուի ալկորիթմներով, որոնք ընթերցողը կը մղեն արագօրէն անցնելու մէկ նիւթէն միւսը եւ մէկ հարթակէ ուրիշը, միաժամանակ ընթերցողը վնասակար բովանդակութեամբ, ատելութեան խօսոյթով եւ գռեհիկ նիւթերու առջեւ կը դնեն:

Յղում կատարելով այն ուսումնասիրութիւններուն, որոնք այս սովորութիւններով կը բացատրեն թէ՛ մեծահասակներու եւ թէ՛ փոքրերու մօտ կեդրոնանալու կարողութեան նուազումը, Սալամէ ընդգծեց շարունակական ընթերցանութեան կարեւորութիւնը՝ կեդրոնացում, համբերութիւն եւ խորաթափանց ըմբռնում զարգացնելու համար: Ան եզրակացուց, որ ընթերցանութիւնը այսօր կենսական է ոչ միայն գիտելիք ձեռք բերելու եւ գրականութենէն հաճոյք ստանալու, այլեւ մտային ցրուածութեան դէմ պայքարելու եւ նոր սերունդներուն կեդրոնանալու կարողութիւնը վերագտնելու օգնելու համար:

Պաշտօնական բացման արարողութեան յաջորդեց ցուցահանդէսի բացումը՝ «Մաթոսեան» արուեստի սրահին մէջ: Ցուցադրուած էին Հայկազեան համալսարանի հրատարակչատան լոյս ընծայած գիրքերը եւ «Հայկազեան Հայագիտական Հանդէս»-ի հատորները: Ցուցահանդէսը կը ներառէր նաեւ՝ հազուագիւտ գիրքեր, պատմական հրատարակութիւններ, լիբանանահայ առաջին թերթեր ու պարբերականներ, տպագրական քլիշէներ եւ համալսարանի հաւաքածոյին մաս կազմող այլ արխիւային նիւթեր, որոնք կը դրուագէին հայ եւ լիբանանահայ տպագրութեան պատմութիւնն ու զարգացումը:



Ցուցահանդէսի առանձնայատուկ եւ ակնառու բաժիններէն էր վեր. դոկտ. Արմենակ Հայկազեանի (1870-1919) հայերէն ձեռագիրներուն ընտրանին: Արմենակ Հայկազեան, որուն անունը կը կրէ համալսարանը, յարգուած մանկավարժ եւ գիտնական էր, որ զոհ դարձաւ Հայոց ցեղասպանութեան:

Օրուան կարեւոր իրադարձութիւններէն էր նաեւ արուեստագէտ Հատի Սիի «The New Book (aged) 2025» քանդակի բացումը: Banque BEMO-ի կողմէ երկու տարուան ցուցադրութեան տրամադրուած այս գործը համալսարանին մէջ պիտի մնայ՝ իբրեւ հանգուցեալ երեսփոխան տոքթ. Անդրանիկ Մանուկեանի յիշատակը յարգող «Virtual Pantheon» նախաձեռնութեան մէկ մասը: Իր խօսքին մէջ Banque BEMO-ի գործադիր տնօրէն եւ ընդհանուր կառավարիչ դոկտ. Ռիատ Պ. Օպէյժի բարձր գնահատեց քանդակին ներդրումը՝ Գիրքի օրուան գեղարուեստական երանգ հաղորդելու, գիրքը ներկայացնելու իբրեւ գիտելիքի, ստեղծագործութեան եւ մտաւորական ներգրաւուածութեան միջոց: Իր սրտառուչ խօսքին մէջ արուեստագէտ Հատի Սի շնորհակալութիւն յայտնեց եւ իր հպարտութիւնը արտայայտեց, որ իր գործը ցուցադրութեան դրուած է Հայկազեան համալսարանին մէջ:



Հայկազեան համալսարանի Գիրքի օրը շարունակուեցաւ գրական յայտագիրով մը՝ Մուկար պարտէզի «Հելըն Պարսումեան-Կրիմզլի»-ի շատրուանին մօտ, ուր հեղինակ Սուհա Նայիմի հատուածներ կարդաց իր «The Pitted Face: Memoirs of a Vagrant Soul» գիրքէն: Հեղինակը, ներշնչուած՝ Միխայիլ Նայիմի բնօրինակ ստեղծագործութենէն, վերամշակած է զայն արդի մեկնաբանութեամբ: Ընթերցումը առիթ ընծայեց վերադառնալու արդի արաբական գրականութեան նշանաւոր դէմքերէն Միխայիլ Նայիմիի գրական ժառանգութեան՝ իր գործին ժամանակակից մեկնաբանութեամբ:



Օրը եզրափակուեցաւ «Լիբանանահայ գիրքերու պատմական ուղին եւ տպագրական գործընթացը» խորագիրով կլոր սեղանի հայերէն քննարկումով, որուն մասնակցեցան՝ լիբանանահայ գրահրատարակչական վաստակաւոր դէմքերէն Պարոյր Աղպաշեան, Վիգէն Հանէսեան, Յակոբ Հաւաթեան եւ Կարօ Յովհաննէսեան: Քննարկումը վարեց Հայկազեան համալսարանի Հայկական սփիւռքի ուսումնասիրութեան կեդրոնի տնօրէն դոկտ. Անդրանիկ Տագէսեան: Մասնակիցները անդրադարձան լիբանանահայ տպագրութեան պատմական ընթացքին, գիրքի արտադրութեան գործընթացներուն ու գործելակերպերուն,

Շար.ը՝ էջ 6

ՆՍՏԱՐԱՆԷՍ

Մեծ վաճառատան մը մուտքին՝ ինծի համար, կամ ինծի պէսներուն համար նստարան մը դրուած է, պարզ, սպիտակ ներկուած փայտէ երիզներէ կազմուած, հանգստաւէտ նստարան մը, որուն վրայ երկու հոգի, սեղմուելով՝ երեք հոգի կրնան նստիլ: Կինս ու աղջիկս, կրտսեր թոռներուս հետ, մտած են ներս, իսկ ես կ'օգտուիմ այդ նստարանէն՝ քիչ մը արեւ առնելու, քիչ մըն ալ մտնող-ելլողը դիտելու: Միւնակս եմ, գիս խանգարող չկայ:

Հետաքրքրական դիրք մը ունիմ: Քիչ մը հեռու եմ մուտքի ապակի դռներէն, շատ չեն նկատեր զիս, բայց ես կըրնամ լաւապէս տեսնել վաճառատան այդ եկող-գացող յաճախորդները: Անմիջապէս ըսեմ նաեւ, որ երկրորդ թոռնուհիիս նման, ես ալ չեմ սիրեր վաճառատան մը մէջ թափառիլ, դնել-վերցնել, վերցնել-դնել ու բան մը որոնել: Նախապէս որոշած կ'ըլլամ որոնելիքս, գտայ՝ գտայ, չգտայ՝ վերջ. կը ձգեմ կ'ելլեմ: Թոռնուհիս ինձմէ ալ ճարպիկ է: Ան նախապէս կը ստուգէ, թէ որոնածը կա՞յ տուեալ վայրը, կամ այլուր, կամ ալ կը դիմէ մեծ գետին՝ «Ամազոն»-ին, որուն «ալիքները» մէկերկու օրէն կը հասցնեն ուզածը: Չեղա՞ւ, չյարմարեցա՞ւ: Վերադարձնելու միջոցն ալ տրամադրուած է արդէն:

Հիմա, կը տեսնեմ, հոս ալ ինչպէս ոմանք պարապ ձեռքերով կու գան, լեցուն ձեռքերով կ'երթան, կամ հակառակը՝ ապրանք մը կամ նոյնիսկ քանի մը ապրանք շալկած կու գան, ետ կու տան, կը փոխարինեն կամ փոխարժէքը առած կը մեկնին: Ոմանք, աւելի խելացիներ, նոյնիսկ երկանիւ փոքր սայլակով մը ետ կը բերեն կամ կը տանին իրենց բեռները...

Ամառ է, ես ալ արձակուրդի եկած եմ, կարճ տաբատով նստած եմ այդտեղ, թոյլ կու տամ, որ արեւի շողերը շոյեն, ջերմացնեն մորթս, մարմինս: Մեր քով ձմեռը երկար էր, գարունն ալ կարծես չկրցաւ որոշել գա՞յ, թէ՞ չգայ:

Հոս կարծես միշտ ամառ է, բայց բարեբախտաբար մեր եկած օրերուն ամառնամուտի աւելի կիրթ օդեր էին:

Ուրեմն, յաճախորդներն ալ կարճ տաբատներով են, կարճ, գերկարճ փէշերով՝ ցուցադրելով իրենց տեսարժան կողմերը... Բայց պէտք է ընդունիլ, որ ոչ տեսարժան կողմերն ալ կ'երեւին յաճախ, քանի որ, եթէ ոմանք բարեձեւ են ու կ'երեւի, թէ հոգ կը տանին իրենց տեսքին ու ծանրութեան, կայ մեծամասնութիւն մը, որ այդ մասին չի մտածեր իսկ: Արդարեւ, ամէնէն փոքրերէն մինչեւ ամէնէն տարեցներուն մօտ ծանրամարմնութեան ախտ մը կայ, համաճարակ մը, որ թէ՛ այրերուն եւ թէ՛ կիներուն վրայ տարածուած է: Ինչ որովայններ են, մանաւանդ տղոց մօտ, որ իրաններէն դուրս պիտի իյնան կարծես, եւ որոնք շատ լաւ կրնան ծառայել ոմանց՝ իրենց տարած-բերած տուփերը տեղաւորելու համար...

Աշխարհի ամէնէՆ յառաջացածը ըլլալու յաւակնութիւնը ունեցող այս երկրին մէջ կարծես որկրամոլութիւնը բարենիշ մը դարձած է: Ճաշարաններն ալ կը մրցին իրարու հետ աւելի ու աւելի մեծ պնակներով իրենց ճաշերը քեզի մատուցելու համար: Մանաւանդ միսի շերտերը՝ քանի մը մատի հաստութեամբ: Այդպէս, մե՛ծ ախորժակով ու անյագօրէՆ կերած ատեն, չե՞ն անդրադառնար միթէ, որ աշխարհի վրայ միլիոնաւոր մարդիկ անօթութենէ կը տառապին ու սովամահ ալ կ'ըլլան:

Կը զարմանամ, երբեմն տեսնելով ա՛յդ իսկ երկիրներէն եկողներ, ամէն գոյնի, որոնք կարծես վրէժ կը լուծեն իրենց նախկին իրավիճակէն ու կը ջանան առաւելագոյնը յղփանալ այստեղ: Ափսո՛ս:

Կու գան, կու գան ոմանք եբենոսի նման սեփ-սեւ, ոմանք ալ՝ սեւ սուրճի կամ կաթնախառն սուրճի չափ թուխ, տակաւին ուրիշներ այնքան սպիտակ, որ կարծես մորթը ներկած ըլլան, երբ բնականաբար այս արեւուն տակ անոնք ալ գոյն մը պիտի ստացած ըլլային: Այդ սպիտակամորթերէն ոմանց լողազգեստներէն դուրս մնացած մասերը՝ կարմի՛ր, կարմի՛ր:

ՎՐԷԺ-ԱՐՄԷՆ

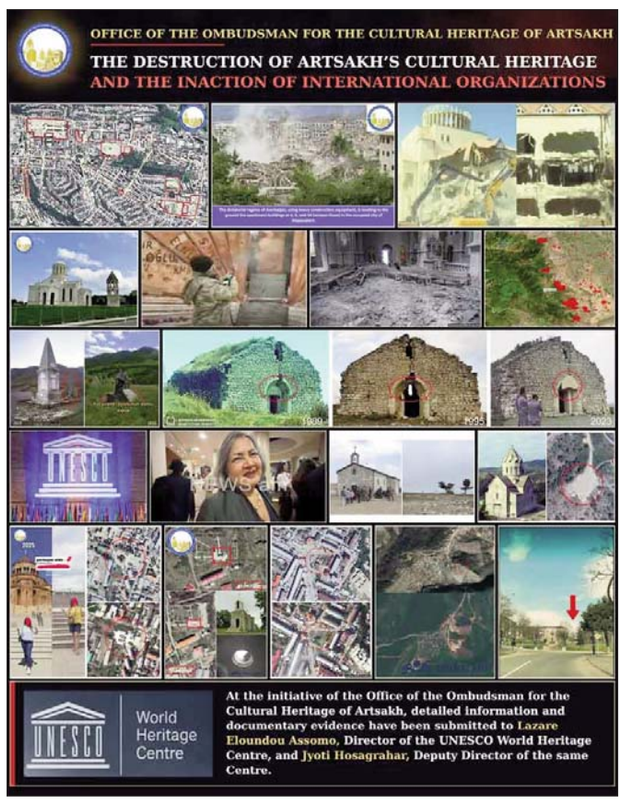
Շար.ը՝ էջ 6

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅԻՇՈՂՈՒԹԵԱՆ ՈՉՆՉԱՑՈՒՄԸ ՉԻ ԿՐՆԱՐ ԴԱՌՆԱԼ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԼՈՒՌ ԷՋ ՄԸ. ԴԻՄՈՒՄ՝ ԵՈՒՆԵՍՔՕ-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ

Արցախի մշակութային ժառանգութեան պաշտպանի գրասենեակին նախաձեռնութեամբ, ԵՈՒՆԵՍՔՕ-ի Համաշխարհային ժառանգութեան կեդրոնի տնօրէն Լազարիա Էլունտու Ասոմոյին եւ նոյն կեդրոնի փոխտնօրէն Ճեոտի Հոսակրահարիին ուղարկուած են մանրամասն տեղեկատուութիւն եւ փաստացի նիւթեր՝ 2020-ի պատերազմէն ի վեր Ազրպէյճանի կողմէ Արցախի մէջ կատարուած մշակութային ժառանգութեան ոչնչացման, քանդումին, իւրացման եւ պատմական ինքնութեան խեղաթիւրման արձանագրուած դէպքերուն վերաբերեալ: Արցախի մշակութային ժառանգութեան պաշտպանի գրասենեակէն կը յայտնեն, որ ներկայացուած նիւթերուն մէջ փաստագրուած եւ համակարգուած են Արցախի պատմական մշակութային ժառանգութեան պահպանութեան վերաբերող հիմնահարցերը՝ առանձնայատուկ ուշադրութիւն դարձնելով հայկական եկեղեցիներու, վանքերու, խաչքարերու, գերեզմանոցներու, յուշահամալիրներու եւ պատմական յիշողութեան այլ կարեւոր վկայութիւններու նկատմամբ իրականացուած գործողութիւններուն:

Ստորեւ՝ այս գծով յայտարարութիւնը.

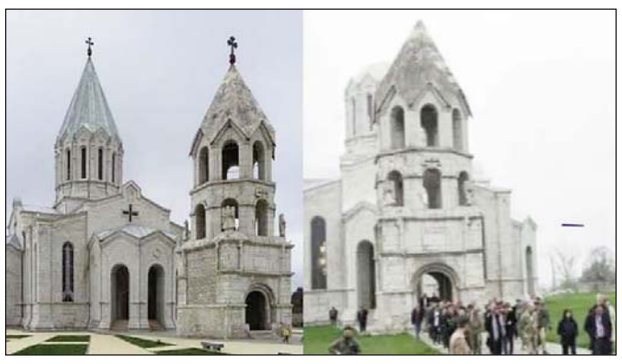
«Նիւթերի ներկայացման նպատակն է՝ միջազգային մասնագիտական եւ իրաւասու կառոյցների ուշադրութիւնը հրաւիրել Արցախի մշակութային ժառանգութեան առջեւ ծառացած շարունակական վտանգների վրայ, նպաստել արձանագրուած դէպքերի պատշաճ ուսումնասիրութեանը եւ հասնել մշակութային արժէքների պահպանութեանն ուղղուած յստակ ու արդիւնաւէտ միջոցների ձեռնարկմանը:



«Միջազգային հանրութեան լռութիւնը չի կարող արդարացնել մշակութային ժառանգութեան ոչնչացումը

«Արցախի մշակութային ժառանգութեան դէմ իրականացուող գործողութիւնների շարունակականութիւնը լուրջ հարցեր է առաջացնում միջազգային կազմակերպութիւնների՝ իրենց ստանձնած պարտաւորութիւնները կատարելու պատրաստակամութեան, հետեւողականութեան եւ արդիւնաւէտութեան վերաբերեալ:

«Չնայած մշակութային ժառանգութեան պաշտպանութեան կարեւորութեան մասին բազմիցս հնչեցուած յայտարարութիւններին՝ միջազգային կառոյցների արձագանգը յաճախ չի ուղեկցւում այնպիսի հրատապ, գործնական եւ արդիւնաւէտ միջոցներով, որոնք կարող են կանխել պատմամշակութային արժէքների անդառնալի կորուստը:



«Միջազգային կազմակերպութիւնների առաքելութիւնը չի կարող սահմանափակուել՝ մտահոգութիւն արտայայտելով, յայտարարութիւններ տարածելով կամ մշակութային ժառանգութեան պաշտպանութեան համընդհանուր սկզբունքները վերահաստատելով: Այդ սկզբունքները գործնական նշանակութիւն են ձեռք բերում միայն այն ժամանակ, երբ դրանց յետեւում կանգնած են՝ հետեւողական վերահսկողութիւն, անկախ մասնագիտական ուսումնասիրութիւններ, կանխարգելիչ գործողութիւններ եւ իրաւական պատասխանատուութեան ապահովմանն ուղղուած միջոցներ:

«Յայտարարութիւններն առանց գործողութիւնների՝ չեն կարող փոխարինել պատասխանատուութեանը

«Երբ մշակութային ժառանգութեան ոչնչացման, վնասման կամ պատմական ինքնութեան խեղաթիւրման վերաբերեալ ահազանգերը չեն յանգեցնում՝ համարժէք վերահսկողութեան, անկախ փաստահաւաք առաքելութիւնների, շարունակական մշտադիտարկման եւ կանխարգելիչ միջոցառումների, հիմնաւոր հարցեր են առաջանում միջազգային պաշտպանութեան գործիքակազմերու արդիւնաւէտութեան վերաբերեալ:

«Միջազգային անգործութիւնը եւ անպատժելիութեան վտանգը

«Միջազգային կազմակերպութիւնների արձագանգի անբաւարարութիւնը, ուշացած միջամտութիւնը եւ գործնական քայլերի պակասը կարող են ծանր ու անդառնալի հետեւանքներ ունենալ Արցախի մշակութային ժառանգութեան համար: Երբ վտանգուած յուշարձանների պահպանութեան ուղղութեամբ անհրաժեշտ միջոցները ժամանակին չեն ձեռնարկւում, իւրաքանչիւր ուշացում մեծացնում է պատմական վկայութիւնների վերջնական կորստի հաւանականութիւնը:

«Աւելի՛ն. միջազգային կառոյցների շարունակական անգործութիւնը կարող է նպաստել անպատժելիութեան մթնոլորտի ամրապնդմանը՝ ստեղծելով այնպիսի պայմաններ, որոնցում մշակութային արժէքների ոչնչացումը, դրանց պատմական պատկանելութեան ժխտումը կամ ինքնութեան խեղաթիւրումը կարող են շարունակուել առանց բաւարար կանխարգելման եւ պատշաճ իրաւական գնահատականի:

«Այն իրավիճակում, երբ վտանգի մասին տեղեկութիւնները հասանելի են, իսկ մշակութային արժէքների կորուստը կարող է անդառնալի լինել, անգործութիւնն այլեւս չի կարող դիտարկուել որպէս պարզապէս չէզոք դիրքորոշում:

«Միջազգային կառոյցների պատասխանատուութեան հարցը պէտք է դիտարկուի ոչ միայն նրանց հրապարակային յայտարարութիւնների, այլեւ իրենց իրաւասութիւնների եւ ստանձնած պարտաւորութիւնների շրջանակում ձեռնարկուած կամ չձեռնարկուած յստակ քայլերի համածիրում:

«Հանրային յայտարարութիւններն ու ընդհանուր բնոյթի կոչերը չեն կարող համարուել բաւարար արձագանգ, երբ վտանգուած են յուշարձաններ, որոնք հազարամեակների պատմութեան, ժողովրդի ինքնութեան, հոգեւոր ժառանգութեան եւ պատմական յիշողութեան անփոխարինելի վկայութիւններն են:

«Ի՞նչ արժէք ունեն մշակութային ժառանգութեան պաշտպանութեան մասին միջազգային հռչակուած սկզբունքները, եթէ դրանց գործնական կիրառումը չի ապահովում վտանգուած արժէքների արդիւնաւէտ պաշտպանութիւնը:

«Այս հարցը պահանջում է յստակ պատասխան, ոչ թէ՝ հերթական ընդհանուր յայտարարութեան, այլ փաստերի ուսումնասիրութեան, պատասխանատու կառոյցների հաշուետուողականութեան եւ իրական արդիւնքների միջոցով:

«Արցախի մշակութային ժառանգութիւնը համամարդկային արժէք է

«Արցախի մշակութային ժառանգութեան պաշտպանութիւնը միայն հայկական պատմական յիշողութեան պահպանութեան խնդիր չէ: Այն համամարդկային մշակութային արժէքների, ժողովուրդների պատմական ինքնութեան, կրօնական եւ մշակութային բազմազանութեան ու համաշխարհային ժառանգութեան պաշտպանութեան հրամայական է:

«Պատմամշակութային յուշարձանների ոչնչացումը կամ դրանց պատմական ինքնութեան խեղաթիւրումը վնաս է հասցնում ոչ միայն տուեալ ժողովրդի ժառանգութեանը, այլեւ՝ մարդկութեան ընդհանուր պատմական յիշողութեանը:

«Հետեւաբար միջազգային հանրութեան պատասխանատուութիւնը չի կարող սահմանափակուել մտահոգութիւն յայտնելով կամ մշակութային արժէքների պահպանութեան կարեւորութիւնը վերահաստատելով: Այն ենթադրում է՝ հետեւողական վերահսկողութիւն, անկախ փաստահաւաք աշխատանք, մասնագիտական գնահատականներ, իրաւական գործիքակազմների կիրառում եւ անհրաժեշտ միջոցների ձեռնարկում:

«ԵՈՒՆԵՍՔՕ-ի եւ միջազգային այլ իրաւասու կառոյցների գործունէութեան արդիւնաւէտութիւնը պէտք է գնահատուի նաեւ այն հարցով, թէ որքանո՛վ են նրանց գործողութիւններն իրականում նպաստում վտանգուած մշակութային արժէքների պահպանութեանը եւ կանխում դրանց անդառնալի կորուստը:

«Անհրաժեշտ է անյապաղ անցնել յայտարարութիւններից դէպի յստակ գործողութիւնների

«Արցախի մշակութային ժառանգութեան մարդու իրաւունքների պաշտպանի գրասենեակը կոչ է անում ԵՈՒՆԵՍՔՕ-ին եւ միջազգային այլ իրաւասու կառոյցներին՝

«Իրականացնել անկախ եւ շարունակական մշտադիտարկում՝ Ազրպէյճանի կողմից ժամանակաւորապէս բռնազաւթուած Արցախի Հանրապետութեան տարածքում գտնուող մշակութային ժառանգութեան կառոյցների ներկայիս վիճակը գնահատելու եւ փոփոխութիւնները փաստագրելու նպատակով:

«Ապահովել անկախ մասնագիտական առաքելութիւնների մուտքը համապատասխան տարածքներ՝ յուշարձանների փաստացի վիճակն ուսումնասիրելու, վնասներն արձանագրելու եւ դրանց պահպանութեան համար անհրաժեշտ միջոցները գնահատելու նպատակով:

«Հրապարակել մասնագիտական գնահատականներ եւ փաստագրուած տուեալներ՝ արձանագրուած ոչնչացման, վնասման, իւրացման եւ պատմական ինքնութեան խեղաթիւրման դէպքերի վերաբերեալ:

«Ձեռնարկել անհրաժեշտ կանխարգելիչ եւ պաշտպանական միջոցներ՝ միջազգային իրաւունքի եւ համապատասխան կառոյցների իրաւասութիւնների շրջանակում՝ մշակութային ժառանգութեան հետագայ կորուստները բացառելու համար:

Շար.ը՝ էջ 6

ՔՈՓ17-Ի ԳՈՒՄԱՐՄԱՆ ՎԱՅՐԻՆ ԱՌՋԵՒ ԱՐՑԱԽՑԻՆԵՐԸ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԻՆ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲՌՆԻ ՏԵՂԱՀԱՆՈՒԱԾ ԱՐՑԱԽՑԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՐՑԵՐԸ



Հոկտեմբեր 28-ին արցախցիները բողոքի ցոյց կատարեցին Երեւանի Կարէն Դեմիրճեանի անուան մարզահամերգային համալիրին մօտ, ուր տեղի կ՚ունենան ՔՈՓ17-ի ժողովները՝ բարձրաձայնելով Արցախի բնակչութեան իրաւունքներու, Ազրպէյճանի կողմէ բըռնագրաւուած հայրենիքի, հայ գերիներու եւ բռնի տեղահանուած արցախահայերուն հարցերը:

Ցոյցին մասնակիցները նշեցին, որ ՔՈՓ17 համաժողովի ծիրին մէջ կ՚անտեսուին Արցախի ժողովուրդին խընդիրներն ու մշակութային ժառանգութիւնը: Անոնք նաեւ սեփական ցուցադրութիւն կազմակերպած էին՝ ներկայացնելով Արցախի պատմութիւնը, մշակոյթը, երաժշտութիւնն ու խոհանոցը:

Հաղորդենք, որ ՔՈՓ17-ի մէջ արցախցիներուն մերժեցին տաղաւար տրամադրել, «Արցախ միութեան» դիմումը մերժուած է՝ առանց որեւէ պատճառաբանութեան: Առցանց ընթացակարգով լրացուած դիմումի պատասխանին մէջ նշուած է միայն, որ տաղաւար չի տրամադրուիր:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ ՄԷՋ ՔՆՆԱՐԿՈՒԵՑԱՆ ԱՐՑԱԽԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՆ ՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ



Հոկտեմբեր 29-ին Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինի մէջ ընդունեց Օքսֆորտի համալսարանի Պլեքֆրայըրս Հոլի Լաս Քասասի հասարակական արդարութեան ուսումնարանի տնօրէն, աւագ գիտաշխատող դոկտոր Հիւկօ Սլիմը:

Հանդիպման ընթացքին անդրադարձ կատարուեցաւ Հայոց եկեղեցւոյ հոգեխնամ եւ ազգապահպան առաքելութեան, բըռնի տեղահանուած արցախահայութեան իրաւունքներու պաշտպանութեան եւ հասարակական հարցերուն, ինչպէս նաեւ՝ Արցախի հայկական հոգեւոր-մշակութային ժառանգութեան պահպանութեան ուղղուած քայլերուն: Կարեւոր նկատուեցաւ քրիստոնէական եկեղեցիներու, գիտական շրջանակներու եւ մարդասիրական կառոյցներու գործակցութիւնը՝ ի նպաստ մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեան եւ հասարակական արդարութեան հաստատման:

Յայտնենք, որ զրոյցին ընթացքին միտքեր փոխանակուեցան՝ Պլեքֆրայըրս Հոլի ու Մեծն Բրիտանիոյ եւ Իռլանտայի հայոց թեմի միջեւ համագործակցութեան ընդլայնման, արցախահայութեան իրաւունքներու եւ հայկական ժառանգութեան պաշտպանութեան վերաբերեալ ակադեմական հետազօտութիւններու կազմակերպման եւ Օքսֆորտի մէջ գիտաժողովներու իրականացման շուրջ: Քննարկուեցան նաեւ Պլեքֆրայըրս Հոլի մէջ հոգեւորականներու ուսումնառութեան եւ հետազօտական աշխատանքի կարելիութիւնները:

ՀՐԱՉԵԱՅ ԱՃԱՌԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 150-ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ ԵՈՒՆԵՍՔՕ-Ի ՄԷՋ





Հայաստանի անկախութեան 35-ամեակի տօնական ձեռնարկներու ծիրին մէջ Փարիզի ԵՈՒՆԵՍՔՕ-ի կենդրոնակայանին մէջ կայացաւ անուանի հայագէտ, լեզուաբան եւ ակադեմիկոս Հրաչեայ Աճառեանի ծննդեան 150-ամեակին նուիրուած գիտաժողով՝ «Կեանքը գիտութիւն. Հրաչեայ Աճառեան» խորագրով: Գիտաժողովին ներկայ գտնուեցան՝ կրթութեան, գիտութեան, մշակոյթի եւ մարմնակրթութեան նախարարի տեղակալ Տիգրան Վիրաբեանը, ԵՈՒՆԵՍՔՕ-ի մէջ հաւատարմագրուած դիւանագիտական ներկայացուցիչներ, հայագիտութեան ոլորտին մէջ մասնագիտացող գիտնականներ եւ ուսանողներ:

Կրթութեան, գիտութեան, մշակոյթի եւ մարմնակրթութեան նախարարութեան հաղորդումով, գիտաժողովը նուիրուած էր Աճառեանի գիտական ժառանգութեան արժեւորման եւ հայ լեզուաբանութեան զարգացման գործին նշանակալի աւանդին: Աճառեանի ուսումնասիրութիւնները հայոց լեզուի ծագման, պատմութեան, բարբառներու եւ այլ լեզուներու հետ առնչութեան կարեւոր ներդրում ունեցած են ո՛չ միայն հայագիտութեան, այլեւ՝ լեզուաբանական համաշխարհային գիտութեան մէջ:

Գիտաժողովը կազմակերպուած էր Հայաստանի կրթութեան, գիտութեան, մշակոյթի եւ մարմնակրթութեան նախարարութեան աջակցութեամբ եւ Մեսրոպ Մաշտոցի անուան մատենադարանի նախաձեռնութեամբ:

Շար.ը՝ էջ 6

Պատրաստեց՝ ՄԱՐԻՆԱ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

ՔԵՍԱՊԻ ԳԻՒՂԵՐԸ՝ ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՎԵՐԱՊՐՈՂ ՎԿԱՆԵՐԸ

ՍԱՆՃԱՔԻ ՀԱՆՐԱՔՈՒԷ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԴԷՊԻ ԹՐՔԱՑՈՒՄ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

Ալեքսանտրէթի Սանճագին մէջ հանրաքուէ-ընտրութիւններ կազմակերպելու առաջադրանքով Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին կողմէ միջազգային յանձնախումբ մը կազմուած էր:

Յանձնախումբը Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդի նախագահին ներկայացուց Սանճագի մէջ տեղի ունենալիք հանրաքուէ-ընտրութիւններուն վերաբերեալ իր մշակած կանոնագրութիւնը եւ առաջարկեց երկրորդ աստիճանի քուէարկութիւնը կատարել 1938 մարտ 28-ին եւ ապրիլ 12-ին:

Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարար Ռիւշտիւ Արաս 15 դեկտեմբեր 1937-ին բողոքի հեռագիր ուղարկեց Ժընեւ՝ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին, յայտնելով որ ընտրական կանոնագրութիւնը չէ ենթարկուած իր կառավարութեան հաստատման:

Յանձնախումբին կազմած կանոնագրութեան համաձայն, Սանճագի մէջ փոքրամասնութիւն կազմող թուրք համայնքը չէր կրնար ընտրուելիք խորհրդարանին մէջ մեծամասնութիւն ունենալ:



Հազարապետ Ֆիլիպէր Քոլլէ

Ֆրանսա Թուրքիոյ ճնշումներուն առջեւ տեղի տուաւ եւ 28 յունուար 1938-ին Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդի հարիւրերորդ նստաշրջանը հրաւիրուեցաւ: Թուրքիոյ պահանջներուն գոհացում տալով, ընտրական կանոնագրութիւնը փոփոխութեան ենթարկուեցաւ այնպէս, որ ընտրողին իրաւունք կը տրուէր գրանցուիլ որեւէ համայնքի ցուցակին վրայ, այսինքն՝ գրանցուիլ «թուրք» համայնքի ցուցակին վրայ:

Ընտրութեանց հսկելու համար նշանակուած յանձնախումբը Սանճագ ուղարկուեցաւ:

* * *

Սանճագի փոխ պատուիրակ Ռոժէ Կառօ, սուրիացի նահանգապետ Հիւսնի Պարազիի պաշտօնէն հեռացուելէն ետք, կը մնար շրջանին օրինական միակ ներկայացուցիչը: Ան անաչառ եւ անկողմնակալ վերաբերում ուներ բոլոր կողմերուն նկատմամբ, կը ջանար իր կարելիութեան սահմանին մէջ դէմ դնել Սանճագը Թուրքիոյ յանձնելու քայլերուն եւ գահավէժ կացութիւնը հակակշիռի տակ պահել:

Սանճագի իսլամ եւ քրիստոնեայ արաբներն ու հայերը, նկատի ունենալով օրըստօրէ աւելի անմիջական դարձող սպառնալից ու վտանգաւոր իրավիճակը, որոշեցին համագործակցիլ եւ միասնական ճակատով պայքարիլ: Որոշուեցաւ հնարաւոր բոլոր միջոցներով աշխատիլ, որպէսզի Սանճագէն դուրս բնակող բոլոր սանճագցիները մասնակցին ընտրութիւններուն:

Արդարեւ, հայ եւ արաբ հազարաւոր սանճագցիներ բնակութիւն հաստատած էին Սուրիոյ եւ Լիբանանի, ինչպէս նաեւ արաբական երկիրներու տարբեր քաղաքներու մէջ: Անհրաժեշտ էր անոնց մասնակցութիւնը ընտրութիւններուն, մանաւանդ որ Թուրքիայէն կազմակերպուած ձեւով հազարաւոր թուրքեր ապօրինաբար Սանճագ մտած էին, ընտրութեանց արդիւնքը յօգուտ Թուրքիոյ ապահովելու համար: 1938 մայիսի տուեալներով, Թուրքիայէն ղրկուած այդ «ընտրող»-ներուն թիւը հասած էր շուրջ 25 հազարի:

* * *

Հայկական քաղաքական կուսակցութիւնները, եկեղեցական իշխանութիւնները՝ Անտիոքի թեմի առաջնորդ Խադ արքեպիսկոպոս Աջապահեանի գլխաւորութեամբ, ինչպէս նաեւ հայրենակցական միութիւնները եւ Քեսապի ու Մուսա Լերան գիւղերու հեղինակութիւն ունեցող դէմքերը եռանդուն աշխատանքի լծուեցան:

Հալէպէն, Դամասկոսէն, Պէյրութէն դէպի Լաթաքիա, Անտիոք եւ Ալեքսանտրէթ երթուղիին վրայ աշխատող հայ վարորդները անվճար գործի լծուեցան, դուրսը բնակող սանճագցիները ընտրութիւններէն առաջ իրենց ծննդավայրերը տեղափոխելու համար: Այսպիսով շուրջ երկու հազար սանճագցի հայեր, գլխաւորաբար՝ քեսապցիներ եւ մուսալեռցիներ, Հալէպէն, Դամասկոսէն եւ Պէյրութէն իրենց ծննդավայրերը վերադարձան:



Գալատուրանի ծովափը

Նոյն օրերուն շուրջ երեք հազար դուրսը բնակող սանճագցի արաբներ վերադարձան իրենց ծննդավայրերը:

* * *

Ալեքսանտրէթի Սանճագին մէջ հանրաքուէ-ընտրութիւնները սկսան 3 մայիս 1938-ին:

Ընտրական ցուցակներու գրանցումը հանրաքուէ էր, այն հիմամբ որ ընտրողները պիտի յստակացնէին Սանճագը Սուրիոյ պետութեան կազմին մէջ պահելու կամ Թուրքիոյ յանձնելու իրենց դիրքորոշումը: Այսինքն Սանճագի խորհրդարանին մէջ եթէ թուրք երեսփոխանները մեծամասնութիւն ձեռք բերէին, ատիկա պիտի նշանակէր շրջանին կցումը Թուրքիոյ:

Խորհրդարանին մէջ երեսփոխանները տեղերը պէտք է բաշխուէին համամասնական ձեւով, համաձայն տուեալ համայնքի ցուցակին վրայ գրանցուած առաջին կարգի ընտրողներու թուաքանակին:

Թուրքեր կաշառքի, սպառնալիքի եւ ճնշումի տարբեր ձեւերով, կ'աշխատէին ստիպել ոչ թուրքերուն՝ գրանցուելու իբրեւ թուրք:

Նշենք, որ կային թուրք ազդեցիկ եւ հակաքեմալական քանի մը ընտանիքներ եւ թուրքմէն ցեղախումբեր, որոնք դէմ էին Սանճագի Թուրքիոյ կցումին:

Առաջին կարգի ընտրողներու ցուցակագրումը սկսաւ մայիս 3-ին, Ալեքսանտրէթի գաւառին մէջ, յաջորդ օր՝ Քրըք Խան գաւառին մէջ եւ շարունակուեցաւ մինչեւ մայիս 22: Հակառակ ոչ տեղացի 25 հազար թուրքերու ապօրինի մասնակցութեան, քուէարկելու իրաւունք ունեցողներուն աւելի քան 60 տոկոսը գրանցուեցաւ ոչ թուրք համայնքներու ցուցակին վրայ:

Հանրաքուէն, հակառակ կատարուած բացայայտ զեղծումներուն, ցոյց տուաւ, որ 133.805 ոչ թուրքերուն դիմաց, թրքախօսները 84.274 հոգի կը հաշուեն:

Ընտրութիւններու ընթացքին եւ յաջորդող օրերուն թուրքեր Ալեքսանտրէթի, Անտիոքի եւ այլ բնակավայրերու մէջ հրապարակային հաւաքներ կը կազմակերպէին, խառնակութիւններ կը ստեղծէին եւ կը սպառնային ի հարկին արիւն թափել Սանճագի թրքական պատկանելիութեան համար:

* * *

Սանճագի փոխ պատուիրակ Ռոժէ Կառոյին Փարիզէն հրահանգուեցաւ, որ իր տրամադրութեան տակ գտնուող բոլոր միջոցները գործադրէ եւ ամէն գնով ապահովէ թուրքերուն մեծամասնութիւնը:

Ռոժէ Կառօ մերժեց ենթարկուիլ հրահանգին: Ան ֆրանսական յեղափոխութեան գաղափարներու նուիրեալ աւանդապահն էր եւ չէր կրնար իր իշխանաւորներուն հլու կամակատարը դառնալ ու նուաստացուցիչ դեր ստանձնել պետական գաղտնի գործարքի մը մէջ:

* * *

Թուրքեր օրինական ընտրութիւններով եւ նոյնիսկ իրենց պարտադրած ընտրական կանոնագրութեամբ չէին յաջողած մեծամասնութիւն ձեռք ձգել: Հետեւաբար անոնք որոշեցին ճնշումի եւ սպառնալիքի աւելի վճռական քայլերու դիմել:

Թուրքիոյ կառավարութիւնը յուշագիր մը յղեց Փարիզ, պահանջելով որ մինչեւ 1938 մայիսի վերջը Սանճագի հարցով վերջնական կարգաւորում մը ձեռք բերուի, միաժամանակ շեշտելով, որ Թուրքիա թոյլ չի տար որ թուրքերու ազգային սրբազան իրաւունքը ընտրական գործողութիւններով ոտնակոխ ըլլայ:

Թրքական զօրքեր կեդրոնացուեցան Սուրիոյ սահմանի ամբողջ երկայնքին: Միաժամանակ Սանճագ ներթափանցած թուրք զինեալ տարրեր արիւնալի ընդհարումներ հրահրեցին արաբներու հետ: Ընդհարումները, զինեալ միջադէպերը կրկնուեցան եւ տարածուեցան, եւ Թուրքիա սպառնաց ռազմական միջամտութեան դիմել եւ Ամանոսի լեռները մաքրել:

Թրքական մամուլը յիշեցուց, որ Թուրքիա ի հարկին կրնայ «Հիթլէրի ոճով» գործողութիւն կատարել (Գերմանիա նոյն տարուան մարտին իրեն կցած էր Աւստրիան):

* * *

Ֆրանսայի վարչապետ Լէոն Պլիւմ 10 ապրիլ 1938-ին հրաժարած եւ զայն փոխարինած էր Էտուար Տալատիէ:

Տալատիէ աւելի պարտուողական ընթացք բռնած էր Թուրքիոյ նկատմամբ, այն հիմնաւորումով որ Եւրոպայի մէջ աճող լարուածութեան պայմաններուն տակ Ֆրանսայի համար ձեռնտու չէ հարցեր ունենալ Արեւելքի մէջ:

Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Ժորժ Պոննէ հրաման տուաւ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ Բարձր կոմիսար Տամիէն տը Մարթէլի, որպէսզի ան հարկ եղած միջոցները ձեռք առնէ, ամէն գնով թրքական մեծամասնութիւն ապահովելու Ալեքսանտրէթի Սանճագի ընտրական գրանցումներու ընթացքին:

Նոյն օրն իսկ ընտրութիւններու գրանցումները կասեցուեցան Սանճագի ամբողջ տարածքին:

* * *

Անտիոքի մէջ թուրք զինեալ տարրեր մայիս 30-ին յարձակում գործեցին արաբ եւ հայ անցորդներու վրայ եւ անոնցմէ քանի մը հոգին սպաննեցին ու վիրաւորեցին:

Նոյն օրը լուրեր տարածուեցան, որ թուրքեր յարձակում պիտի գործեն արաբական եւ հայկական գիւղերուն վրայ:

Յաջորդ օր մեծաթիւ հայեր եւ արաբներ հաւաքուեցան Անտիոք եւ բողոքի ցոյց կազմակերպեցին: Ցոյցը բանակին կողմէ ցրուեցաւ եւ Անտիոքի մէջ կրակմարի դրութիւն յայտարարուեցաւ:

* * *

Ալեքսանտրէթի Սանճագի ամբողջ տարածքին 3 յունիս 1938-ին արտակարգ ռազմական դրութիւն յայտարարուեցաւ:

Նոյն օրը Սանճագի փոխ պատուիրակ Ռոժէ Կառօ իր պաշտօնէն հեռացուեցաւ: Ըսուեցաւ, որ Կառօ ինք հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն, իբրեւ բողոք եղած ապօրինութիւններուն դէմ:



Քրըք Խան



Ալեքսանտրէթ

Նոր փոխ պատուիրակ նշանակուեցաւ հարիւրապետ Ֆիլիպէր Քոլլէ, որուն հազարապետի եւ գումարտակի հրամանատարի ժամանակաւոր կոչում տրուեցաւ: Ան ծնած էր Ալճերիա, 1915-ին կամաւոր միացած էր ֆրանսական բանակին, 1919-ին Սուրիա ուղարկուած էր եւ կռուած ապստամբ պետեւի ցեղերուն ու տիւրզիներուն դէմ եւ 1926-ին հարիւրապետի աստիճան ստացած էր:

Բարձր կոմիսարութիւնը Պէյրութէն հաղորդագրութիւն մը հրապարակեց, ուր կ'ըսուէր.

«Ալեքսանտրէթի Սանճագին մէջ ընտրութիւններու գրանցումներու ընթացքին տեղի ունեցած դէպքերու հետեւանքով ստեղծուած դրութեան կապակցութեամբ կարգ ու կանոնը եւ բոլոր համայնքներու անդորրութիւնը ապահովելու նպատակով Բարձր կոմիսարը որոշեց 1938 յունիս 3-ի կէսօրէն սկսեալ զինուորական իշխանութիւն հաստատել Սանճագի մէջ: Պարոն Ռոժէ Կառոյի իշխանութիւնը փոխանցուեցաւ հազարապետ Քոլլէի, որ այսուհետեւ պիտի վարէ քաղաքացիական եւ զինուորական գործերը»:

Հազարապետ Քոլլէ անմիջապէս մեծ թիւով արաբ պաշտօնատարներ հեռացուց իրենց պաշտօնէն, որոնք թուրքերով փոխարինուեցան: Պետական եւ վարչական բոլոր կառոյցները, ոստիկանութիւնը եւ ոստիկան զօրքը (ժանտարմըրի) անցան թուրքերուն ձեռքը: Թուրք բոլոր բանտարկեալները, որոնց շարքին՝ քրէական յանցագործները, բանտերէն արձակուեցան:

ԱՍՊԵՏ ՄԱՆՃԻԿԵԱՆ

ՆՍՏԱՐԱՆԷՍ

Շարունակուած 3-րդ էջէն

Կու գան, կու գան պարզ յարդարուած մազերով, ոմանք՝ վարսայարդարին քովէն նոր դուրս եկած ըլլան կարծես, ուրիշներ բոլորովին անխնամ ծամերով՝ երեսը, նոյնիսկ աչքերը ծածկած: Կու գան նաեւ այլեւայլ գոյներ ցուցադրող վարսերով՝ կանաչ, կարմիր, մանուշակագոյն...

Դեռ կու գան արուեստի վերջիՆ գործերով դաջուած մարմիններով՝ թեւերը, սրունքները, գիստերն ու յետոյքները, պորտերէն վեր ու պորտերէն վար: Երիտասարդներ չեն անոնք միայն: Հիմա Է՛ր երբեմն իրենց խենթ օրերուն այդպէս զարդարուած ծերեր ալ կան այլեւս... Ընդունինք, որ երբեմն շատ սիրուն փոքր դաջուածքներ կրնանք վայելեցնել ոմանց, բայց ինչպէ՞ս մեկնաբանել այդ չափազանցեալ «արուեստասիրութիւնը», երբ մարմնին վրայ մորթի «անզարդ» մասնիկ մը մնացած չ՛ըլլար:

Գրեթէ ամէն եկող գլուխը կախ կու գայ, աչքերը յառած ձեռքի հեռաձայնին, այդ ալ պատճառներէն մէկն է, որ ոչ ոք կը նկատէ զիրենք դիտողն այս: Սա ընդհանրական երեւոյթ է: Միայն այստեղ չէ, այս վաճառատան մուտքին: Ամէն վաճառատուն, ամէն խանութ մտնող, նոյնիսկ պարզապէս փողոցէն անցնող այդպէս գլուխը ծուռ, արդէն կարծես կուզիկն ալ ելած կը քալէ:

Կու գան առանձինն, կու գան իրենց զոյգին հետ՝ կին-ամուսին, ընկեր-ընկերուհի եւ այլն: Ոմանք իրենց երեխային կամ երեխաներուն հետ, անոնցմէ մէկն ու մէկն ալ կուրծքին վրայ կախուած տոպրակի մը մէջ: Նոյն այդ ձեւով ոմանք իրենց շունիկը բերած կ՛ըլլան, կամ կատուն... Փոքրերը երբեմն պարանի մը անցած փուչիկով մը, որ յանկարծ կրնայ փախչիլ իրենց ձեռքէն, երկինքները բարձրանալ ու լացնել անոնց տէրերը: Կիներուն, աղջիկներուն ձեռքին ալ զիրենք հմայող խաղալիքները՝ շուկայի վրայ գտնուող ամէնէն թանկարժէք պայուսակները, կամ ոտքերուն՝ աներեւակայելի գիներով կօշիկներ, անկասկած ի ցոյց մարդկանց: Կը տեսնես, որ հայաշատ այս թաղին մէջ, հայ պէտք է ըլլան անոնցմէ շատեր, որոնք պատրաստ են հազարաւոր տոլարներ յատկացնել նման բաներու, բայց պատրաստ չեն մէկ տոլար իսկ նուիրելու այլ նպատակներու... Բարեբախտաբար մեծամասնութեան ոտքին մարզական կօշիկներ են, նոյնիսկ յաճախ ծովափի մուճակներ:

Բայց երկար չեղա՞ւ: Սա մերիները տակաւին չգտա՞ն իրենց ուզածները: Մէյ մը ես ալ ներս մտնեմ ու տեսնեմ ի՛նչ եղան,- կ՛ըսեմ ու ոտքի կ՛ելլեմ այս փառաւոր դիտարան-նստարանէս:

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ...

Շարունակուած 3-րդ էջէն

ինչպէս նաեւ հրատարակիչներու, խմբագիրներու եւ հեղինակներու դերակատարութեան՝ այս իւրայատուկ գրական ժառանգութիւնը պահպանելու եւ սերունդէ սերունդ փոխանցելու գործին մէջ:

Գիրքի օր 2026-ը նաեւ առիթ հանդիսացաւ անդրադառնալու Հայկազեան համալսարանի հրատարակչական գործունէութեան ծաւալին եւ շարունակականութեան: Հայկազեան համալսարանի հրատարակչատան միջոցով լոյս տեսած են հայերէն, անգլերէն եւ արաբերէն շուրջ 50 գիրքեր, որոնք կ՛ընդգրկեն նիւթերու լայն շրջանակ մը, ինչպէս՝ հայ եւ լիբանանահայ պատմութիւն, ինքնութիւն, մշակոյթ, կրօն, կրթութիւն, գրականութիւն եւ հասարակական գիտութիւններ եւ այն: 1970-ին սկիզբ առած «Հայկազեան Հայագիտական Հանդէս»-ը 2026-ին լոյս ընծայեց իր 46-րդ հատորը՝ շարունակելով իբրեւ երկարամեայ գիտական հարթակ ծառայել հայագիտական ուսումնասիրութիւններուն եւ անոնց յառաջխաղացման:

Այս նախաձեռնութեամբ Հայկազեան համալսարանը վերահաստատեց իր յանձնառութիւնը՝ գիտական ուսումնասիրութիւններուն, պատմական յիշողութեան պահպանման եւ մշակութային երկխօսութեան խթանման ուղղութեամբ: Ի մի բերելով գիտական հրատարակութիւններ, պատմական հաւաքածոներ, գրական արտայայտութիւններ ու վերլուծական քննարկումները՝ Գիրքի օր 2026-ը ընդգծեց գիրքին մնայուն դերը մտաւորական կեանքի ձեւաւորման, մշակութային ինքնութեան պահպանման եւ գիտելիքի սերունդէ սերունդ փոխանցման մէջ՝ Լիբանանի բազմալեզու եւ բազմամշակութային ընկերութեան ծիրին մէջ:

Ցուցահանդէսը բաց է հանրութեան առջեւ մինչեւ ուրբաթ, 6 նոյեմբեր 2026, առաւօտեան ժամը 9:00-էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 5:00:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅԻՇՈՂՈՒԹԵԱՆ ՈՉՆՉԱՑՈՒՄԸ...

Շարունակուած 4-րդ էջէն

«Ապահովել իրաւական գնահատականների եւ պատասխանատուութեան հարցի պատշաճ քննութիւնը՝ մշակութային ժառանգութեան դէմ կատարուած գործողութիւնների վերաբերեալ՝ կիրառելի միջազգային իրաւունքի չափանիշներին համապատասխան:

«Հրապարակայնօրէն ներկայացնել ձեռնարկըւած քայլերի եւ դրանց արդիւնքների վերաբերեալ տեղեկատուութիւն՝ ապահովելով միջազգային կառոյցների գործունէութեան թափանցիկութիւնն ու հաշուետուողականութիւնը:

«Միջազգային կառոյցների հեղինակութիւնը պէտք է չափուի ոչ թէ յայտարարութիւնների քանակով, այլ՝ կանխուած վանտալիզմի դէպքերով, պահպանուած յուշարձաններով եւ ապահովուած պատասխանատուութեամբ:

«Արցախի մշակութային ժառանգութեան գրասենեակը շարունակելու է հետեւողականօրէն փաստագրել Արցախի մշակութային ժառանգութեան նկատմամբ իրականացուող գործողութիւնները՝ այդ նպատակով օգտուելով նաեւ ոլորտային մասնագիտացուած կառոյցների եւ փորձագէտների հրապարակումներից, գիտական ու ակադեմական հետազօտութիւններից, ինչպէս նաեւ՝ առկայ փաստագրական եւ վերլուծական նիւթերից: Հաւաքագրուած եւ ուսումնասիրուած տուեալները կը ներկայացուեն միջազգային կառոյցներին՝ պահանջելով դրանց պատշաճ ուսումնասիրութիւն, համարժէք եւ հետեւողական արձագանգ, ինչպէս նաեւ՝ մշակութային ժառանգութեան պահպանութեանն ուղղուած յստակ, արդիւնաւէտ եւ գործնական քայլերի իրականացում:

«Մշակութային ժառանգութեան պաշտպանութեան ոլորտում միջազգային պարտաւորութիւնների իրական նշանակութիւնը դրսեւորւում է ոչ թէ միայն դրանց հրապարակային վերահաստատմամբ, այլեւ՝ դրանց հետեւողական կատարմամբ:

«Հետեւաբար անհրաժեշտ է ոչ միայն արձանագրել ստեղծուած իրավիճակը, այլեւ՝ յստակ գնահատել ձեռնարկուած միջոցների արդիւնաւէտութիւնը եւ բացայայտել այն բացերը, որոնք թոյլ են տալիս շարունակուել մշակութային արժէքների նկատմամբ իրականացուող վնասաբեր գործողութիւններին:

«Պատմական յիշողութեան ոչնչացումը չի կարող դառնալ միջազգային անտարբերութեան հերթական լուռ էջը:

«Մշակութային ժառանգութեան պաշտպանութիւնը պահանջում է ոչ միայն խոստումներ, այլեւ՝ գործողութիւններ, ոչ միայն մտահոգութիւն, այլեւ՝ պատասխանատուութիւն: Լռութիւնը չի փրկում յուշարձանները, իսկ ուշացած արձագանգը չի կարող վերադարձնել անդառնալիօրէն կորցրած պատմական արժէքները:

«Արցախի մշակութային ժառանգութեան պաշտպանութիւնը միջազգային հանրութեան պարտաւորութիւնն է, իսկ դրա պահպանութիւնը՝ պատմութեան, արդարութեան եւ ապագայ սերունդների առջեւ պատասխանատուութիւն»:

ՀՐԱՉԵԱՅ ԱՃԱՌԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ...

Շարունակուած 4-րդ էջէն

Նախօրէին տեղի ունեցաւ նաեւ Հանրապետութեան հրապարակի հիմնադրութեան 100-ամեակին նուիրուած «Հրապարակը եւ ժամանակը. անցեալից ապագայ» խորագրով ցուցահանդէսին բացումը:

Ձեռնարկներու շարքը եզրափակուեցաւ «Հովեր» պետական սեռեկային երգչախումբի եւ Վահագն Հայրապետեան թրիոյի միացեալ համերգով:

Յիշեցնենք, որ նախորդ տարի ԵՈՒՆԵՍՔՕ-ի գլխաւոր խորհրդաժողովի 43-րդ նստաշրջանին որոշուած էր հայ ականաւոր լեզուաբան, ակադեմիկոս Հրաչեայ Աճառեանի (1876-1953 թ.) ծննդեան 150-ամեակը, ինչպէս նաեւ Երեւանի Հանրապետութեան հրապարակի շինարարութեան մեկնարկի (1927 թ.) 100-ամեակը ընդգրկել ԵՈՒՆԵՍՔՕ-ի Հռչակաւոր մարդոց եւ կարեւոր իրադարձութիւններու 2026-2027 թուականներու օրացոյցին մէջ:

ՕՐՎԱՏԵՍՏ

4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

- 1865.- Ծնունդ դերասան Յովհաննէս Աբէլեանի, Շամախիի մէջ: Մահացած է 1936-ին, Երեւան:
- 1892.- Վախճանում Խորէն արքեպիսկոպոս Գալֆայեանի (Նարպէյ), Պոլսոյ մէջ: Ծնած էր 1831-ին, Պոլիս: Եղած է Վենետիկի Մխիթարեան միաբան: 1854-ին միացաւ հայ առաքելական եկեղեցւոյ վերադառնալու շարժման եւ հրաժարեցաւ Մխիթարեաններէն: Բանաստեղծ, թարգմանիչ, խմբագիր, ուսուցիչ եւ հոգեւոր հովիւ: 1867-ին եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ: 1878-ին Խրիմեան Հայրիկի հետ մաս կազմեց Պերլինի վեհաժողովին հայկական պատուիրակութեան:
- 1941.- Ծնունդ նկարչուհի Ադա Գաբրիէլեանի, Գիւրմիի մէջ:
- 1959.- Ծնունդ արձակագիր Վարդգէս, Օվեանի, Ստեփանակերտի մէջ:
- 1971.- Մահ դերասանուհի Արուս Խուդանեանի, Վանաձորի մէջ: Ծնած էր 1897-ին, Թիֆլիս:
- 1988.- Մահ երգահան եւ մանկավարժ Գրիգոր Եղիազարեանի, Երեւանի մէջ: Ծնած էր 1908-ին, Սուրմալու գաւառի Բլուր գիւղը:
- 1989.- Մահ արուեստաբան Ռուբէն Պարսամեանի, Երեւանի մէջ: Ծնած էր 1920-ին, Գիւմրի:
- 1991.- Նահատակութիւն Արցախեան ազատամարտի մասնակից Բարխուդար Գալստեանի, Ղարաչինարի մէջ: Ծնած էր 1958-ին, Ղարաչինար:
- 1992.- Նահատակութիւն Արցախեան ազատամարտի մասնակից Աշոտ Ալեքսանեանի, Ճիլոտի բարձունքին: Ծնած էր 1974-ին, Ստեփանակերտ:

ԱՅՍՕՐ՝ «ՎԱՆԱՅ ՁԱՅՆ»-ԼԻ

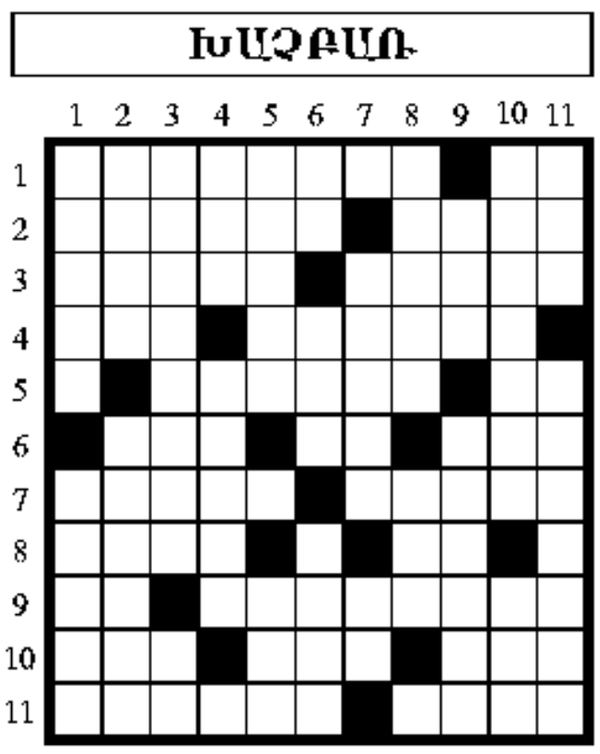
Radio Voice of Van - Վանայ Ձայն FM: 94.7 եւ 95 MHz

7.00- Քայլերգներ / Առաւօտ լուսոյ
7.03- Բարի լոյս
7.15- Հանդարտ երգեր
7.30- «Երկու բարեւ»
8.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
9.00- «Երկու բարեւ»
10.00- Խանդավառ երգեր
10.30- Հայկական աշխարհի լուրեր (ուղիղ՝ դիմատետրով)
10.45- «Երգ-երգոց»-ի կատարումներ
11.00- «Հայեացք Երեւանից». Վահագն Զաքարեանի հետ **(ուղիղ՝ դիմատետրով)**
11.30- Նոր երգեր
12.00- Ռատիօ-թատրոն
12.20- Սփիւռքահայ երգիչներու կատարումներ
1.00- Ազգային-հայրենասիրական երգեր
1.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
2.00- «Յիշատակելիները» (Յարութ Բանոյեան)
2.05- Ցեղափոխական երգեր
3.00- «Քըլ եոմ պիոյմու» **(ուղիղ՝ դիմատետրով)**
4.00- Արաբերէն երգեր
5.00- «Վանայ Ձայն»-ը երեկոյեան
5.05- «Դիմանկար». հիւր՝ Ալէքքօ Պէզիքեան **(ուղիղ՝ դիմատետրով)**
6.00- Խանդավառ երգեր
6.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
6.50- Նոր երգեր
7.30- Աշուղական երգերու արդի կատարումներ
8.00- Օրուան երգիչ (Հրաչ Կայծակեան)
8.30- «Կենաց ծառ» (Մովսէս Ծիրանիի հետ)
9.15- Լիբանանահայ երգիչներու կատարումներ
9.30- Հայկական աշխարհի լուրեր (կրկ.)
9.45- Զուգերգներ
10.30- Ժողովրդային երգեր
11.00- Ֆրանսական երեկոյ
12.00- Յիշատակելիները / Ցեղափոխական երգեր
2.00- Հայրենի սիրուած երգիչներու կատարումներ
3.00- Կրկնութիւններ
4.45- Հայերէն այլազան երգեր
6.00- Հանդարտ երաժշտութիւն

Ձեր մնայուն ընկերակիցը Radio Voice of Van:Live
DOWNLOAD Google Play App Store

ԺԱՄԱՆՑ

ԽԱՉԲԱՌ



ՍՈՒԴՈՔՈՒ

3				5	7		4	
			4			8		
8		7						6
			7		6			
		2			9			8
4	9						1	2
6			5	3		4		
	7		9			3		
	8						2	

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Կահագործութեան յարմար փայտուկ ծառ - Տնկելի ուսու:
2. Ստեղծող - Զօրաբաբէլի որդին:
3. Անասնուն մը - Ուրդ, չրուղի:
4. Հուր - Մուկերու ծուղակ:
5. Թշուառ, ողորմելի - Հարցական դերանուն:
6. Սպառե՛ - Տառի մը անունը - Մեղմ հով:
7. Ցուցական դերանուն - Պառնակ:
8. Եգ չորքոտանի - Յոգնակերտ մասնիկ:
9. Ժամանում - Շուկայ, հրապարակ:
10. Միասին - Յարդախառն շաղախ - Որսի կենդանի:
11. Ծանօթ, տեղեակ - Իգական օտար անուն:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԱՑ

1. Արիւն կազմող հեղանիւթ - Կատաղի:
2. Բիծ - Միասի անասնոց:
3. Դաշնակցական մամուլէն - Ռուսերէն՝ այո՛:
4. Սեւ ագաւե - Պատուար:
5. Հիւսուած երկար մազ - Յապաւուած՝ արաբական պետութիւն:
6. Այբուբենէն - Ակիշ - Խոզի հալած ճարպ:
7. Բախտակ, խենթուկ - Նաեւ:
8. Գեղամ Սարեանի երկերէն - Չենջի թիրախ:
9. Նախաձայր - Բարի լուր հաղորդել:
10. Արական անուն - ՅՄԸՄ-ական նախկին մամուլէն:
11. Բարձր բուսատունկ - Գրիգոր Լուսաւորիչի անդրանիկ զաւակը:

Հորիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերուն եւ սիւնակներուն (9x9) կազմուած զեպազումը բաղկացած է իւրաքանչիւրը 9 քառակուսի հաջորդ 9 բաժիններէ (3x3): Բացառութիւն ելզբունքին կիրառումով իւրաքանչիւր քառակուսիի մէջ թուանշան մը զետեղել՝ այնպես մը, որ հորիզոնական իւրաքանչիւր շարք, ուղղահայեաց իւրաքանչիւր սիւնակ եւ 9 քառակուսիներից իւրաքանչիւր բաժին ունենայ 1էն 9 թուանշանները՝ իւրաքանչիւր թուանշան միայն մէկ անգամ գործածուելու պայմանով: Այլ խօսքով՝ ո՛չ մէկ պարագայի պատճառուած է թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիւնակին եւ բաժինի մէջ: Սկսելու համար՝ կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներուն մէջ զետեղուած են:

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՆՑԻ ԽԱՉԲԱՌԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ



Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ

«ՊԱԼՈՆ Տ'ՕՐ-Ի ՔՈՒԷԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏՔԵՐՈՎ...



Անցեալ երկուշաբթի գիշեր «Պալոն տ'օր»-ի 2026-ի մրցանակը շահած էր անգլիացի Հերի Քէյն՝ չնչին առաւելութիւն ունենալով Բ. դիրքը գրաւած ֆրանսացի յառաջապահ Քիլիան Էմպափէի վրայ, մինչ սպանացի Լամին Եամալ գրաւած էր 3-րդ դիրքը:

Շաբաթ մը անցած է, բայց շատ տեղեր դժգոհութեան ձայներ բարձրացած էին կատարուած անարդարութեան մասին: Ոչ թէ Հերի Քէյնի «Ոսկի գնդակ»-ի տիտղոսին տիրանալուն համար, այլ ընդհանուր դասաւորման կարգ մը դիրքեր գրաւած մարզիկներու առնչութեամբ: Օրինակ՝ շատեր կը կարծեն, որ շատ լաւ տարեշրջան բոլորած մարզիկներ, որոնք իրենց ազգային խումբին հետ ալ փայլուն ելոյթներ ունեցած էին Մոնտիալին, շատ աւելի ցած դիրքեր գրաւած էին, ինչպէս էր պարագան ֆրանսացի Մայքըլ Օլիսէի: Օլիսէ Պայերն Միւնիխի հետ բացառիկ տարեշրջան մը բոլորած էր, մինչ Մոնտիալին ալ առաւելագոյն թիւով էսիսթներ կատարած էր, բայց միայն 9-րդ դիրքը գրաւած էր «Պալոն տ'օր»-ի դասաւորման մէջ:

Շար.ը՝ էջ 8

ՖՈՒԹՍԱԼ

ԵՈՒՆԻՍՓՈՐԹ ԲԱԽԱԿԱՆ ԼԱՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՑԱՒ ԻՐ ԱՌԱՋԻՆ «ՉԵՄՓԻՈՆՋ ԼԻԿ»-ԻՆ



Հայաստանի ֆութսալի ախոյեան Եունիսփորթ բաւական լաւ փորձառութիւն ունեցաւ մասնակցելով իր առաջին «Չեմփիընզ լիկ»-ին:

Արդարեւ, Լիւքսամպուրկի մէջ տեղի ունեցած Զ. խմբակի մրցումներուն, Եունիսփորթ իր առաջին մրցումին պարտուելէ ետք Քաունսօ Ժալկիրիս խումբէն, կըրցաւ 5-3 արդիւնքով յաղթել Տիֆերտանկին (Լիւքսամպուրկ), ապա 6-2 արդիւնքով յաղթեց Յունաստանի Տուքաս խումբին, բայց 1 կէտով ետ մնալէ ետք Լիթուանիոյ ախոյեան Քաունոյէն դուրս մնաց մրցաշարքէն:

Պէտք է ըսել, որ ասիկա շատ լաւ փորձառութիւն էր ախոյեան Եունիսփորթին համար, որ առաջին մրցումին ազդուած էր գլխաւոր մարզիչի բացակայութենէն, բայց ինքզինք վերագտած էր յաջորդ երկու մրցումներուն՝ պատուաբեր արդիւնքներ ձեռք ձգելով:

17 ՏԱՐԵԿԱՆԷՆ ՎԱՐ ՄՈՆՏԻԱԼ

ԱՅՍՕՐ՝ ԿԻՍԱԻԱՐՏԱԿԱՆԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ



Մարոքի մէջ տեղի կ'ունենայ պարմանուհիներու (17 տարեկանէն վար) 9-րդ Մոնտիալը:

Այսօր տեղի կ'ունենան կիսաւարտականի մրցումները, ուր Ճափոն պիտի մրցի վերջին երկու Մոնտիալներու ախոյեան Հիւսիսային Քորէայի դէմ, իսկ Պրազիլ՝ Նիկերիոյ դէմ:

Քառորդ աւարտականին Ճափոն 1-0 արդիւնքով պարտութեան մատնած էր Կանան, մինչ Հիւսիսային Քորէա՝ Միացեալ Նահանգները՝ 3-0 արդիւնքով:

Պրազիլ 2-1 արդիւնքով դուրս ձգած էր Չինաստանը, իսկ Նիկերիա վերջին վայրկեաններուն յաղթանակը խլած էր Վենեզուելայէն (0-1):

Ճափոն միայն 1 կոլ ստացած է մինչեւ այսօրեան մրցումը, մինչ եւրոպական խումբեր 1/8-րդ հանգրուանէն իսկ դուրս մնացած էին: Երկու անգամ ախոյեան Սպանիա (2018 եւ 2022) 2-1 արդիւնքով պարտուած էր Միացեալ Նահանգներէն, 2012-ի ախոյեան Ֆրանսա փենալթիներով պարտուած էր Չինաստանէն, Գերմանիա 1-0 արդիւնքով պարտուած էր Վենեզուելայէն (8-7) մրցումին:

2008-ին սկսած պարմանուհիներու Մոնտիալի տիտղոսակիր դարձած է 4 անգամ Հիւսիսային Քորէա, 1 անգամ Հարաւային Քորէա (2010), 1 անգամ Ճափոն (2014) եւ Ֆրանսա (2012), մինչ Սպանիա, ինչպէս նշեցինք, 2 տիտղոս ունի (2018 եւ 2022):

ԱՅԱՔՍ ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ ԵՒ ՊԱՅԵՐՆ ՄԻՆԻԽ ՊԻՏԻ ԽԱՂԱՆ ՆԱՅՐՈՊԻԻ ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ԲԱՑՄԱՆ ՄՐՑՈՒՄԻՆ



Քենիոյ մայրաքաղաք Նայրոպիի մէջ տեղի պիտի ունենայ «Ռայլա Օտինկա» միջազգային մարզադաշտի բացման մրցումը, 5 յունուար 2027-ին:

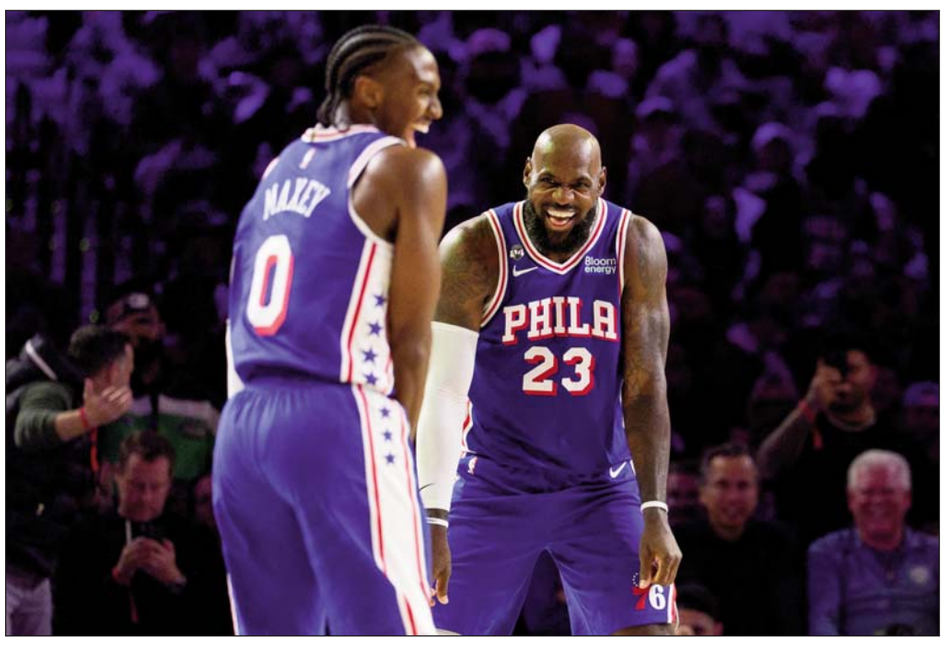
Մրցումը իրար դէմ պիտի հանէ Նետերլանտներու պատմական ակումբներէն Այաքս Ամսթերտամը եւ Գերմանիոյ «հսկայ» Պայերն Միւնիխը:

60 հազար համակիրներ ընդգրկող մարզադաշտը պիտի հիւրընկալէ Ափրիկէի երկիրներու բաժակի մրցաշարքը:

Շար.ը՝ էջ 8

«ԷՆ. ՊԻ. ԷՅ.»

ԼԸՊՐՈՆ ԵՒ ԼՈՒՔԱ ԿԸ ՓԱՅԼԻՆ



Անցեալ տարեշրջանին Լըպրոն Ճէյմս եւ Լուքա Տոնչիչ Լոս Անճելըս Լէյքըրզի մէջ կը փայլէին միասին, բայց չկրցան ախոյեան դառնալ:

Այս տարի Լըպրոն (41 տարեկան) փոխանցուեցաւ Ֆիլատելֆիա 76-ըրզ եւ ըստ իր խմբակիցներուն, որքան մեծնայ տարիքով, գինիի նման այնքան աւելի արժէքաւոր կը դառնայ:

Հետաքրքրական դէպք մըն ալ պատահեցաւ երէկ առաւօտ, երբ Ֆիլատելֆիա - Շիքակօ Պուլզ մրցումին Լըպրոն ֆասթ պրէյքէ մը ետք դաշտէն դուրս ինկաւ համակիրի մը վրայ, որ գինի կը խմէր... Ան գինին համտեսելէ ետք աւելի լաւ ձեւով շարունակած է մրցումը, որ վերջ գտաւ ի նպաստ 76-ըրզի 126-107 արդիւնքով:

Ճէյմս 15 կէտ, 9 էսիսթ եւ 7 ռիպաունտ ձեռք ձգեց, մինչ իր խմբակից Ճէյլըն Պրաուն 25 կէտ եւ 11 ռիպաունտ ձեռք ձգեց ի նպաստ Ֆիլատելֆիայի, որ իր 7-րդ յաղթանակը տարաւ 8-րդ մրցումին:

Լուքա Տոնչիչ անգամ մը եւս փայլուն ելոյթ ունեցաւ Լոս Անճելըս Լէյքըրզի հետ եւ 42 կէտ ու 13 էսիսթ ձեռք ձգելով յաղթանակը նուիրեց Լէյքըրզին՝ Մայեմի Հիթի դէմ մրցումին (138-117):

Եանիս Անթեթոքումփօ 30 կէտ եւ 12 ռիպաունտ ձեռք ձգեց ի նպաստ Մայեմիի, որ 5-րդ պարտութիւնը կրեց 7 մրցումներէ ետք: Ասիկա Լէյքըրզի 8-րդ մրցումն էր այս եղանակին, եւ ան արձանագրեց իր 6-րդ յաղթանակը:

Սթեֆ Քըրրի 5 յաջող 3 կէտնոց կողովներ նշանակեց ի նպաստ Կոլտըն Սթեյթ Ուորիըրզի, որ 116-113 արդիւնքով յաղթեց Ֆինիքս Սանզին:

Հիուսթըն Ռոքեթց 109-93 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Պոսթըն Սելթիքսը: Ալփերեն Շենկիւն 26 կէտ եւ 10 էսիսթ ձեռք ձգեց ի նպաստ Հիուսթընի, որ 7-րդ յաղթանակը կերտեց իր 8-րդ մրցումին, մինչ Սելթիքս իր 2-րդ պարտութիւնը կրեց 7 մըրցումներու ընթացքին:

Միակ անյաղթ խումբը՝ Մեմֆիս Կրիզլիզ իր կարգին կրեց առաջին պարտութիւնը՝ 1 կէտով պարտուելէ ետք Նիւ Օրլինզ Փելիքընզէն, յետ երկարաձգման (135-134):

ՖՐՈԶԻՆՈՆԷ ԿԸ ՀԱՒԱՍԱՐԻ ԵՈՒՎԵՆԹՈՒՍԻ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐՈՒՆ

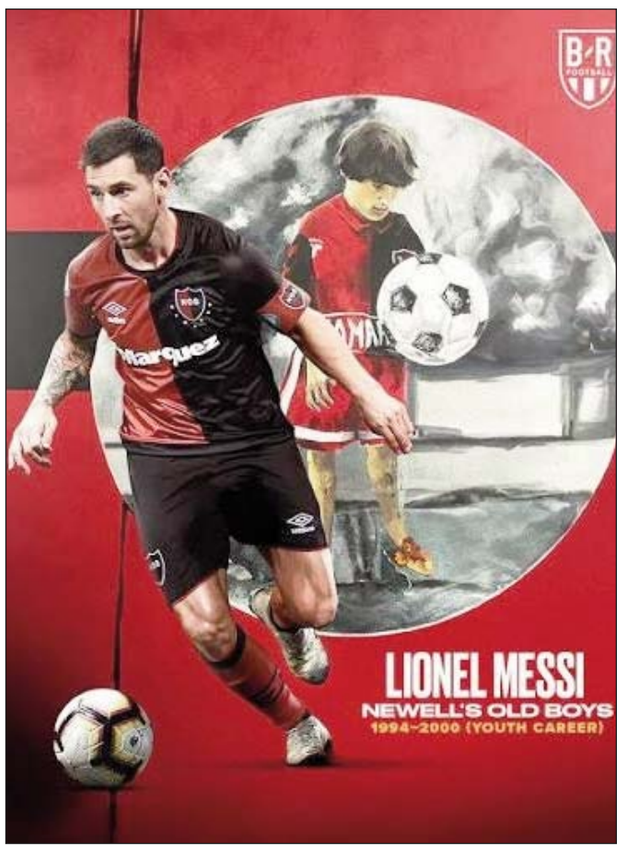


Իտալիոյ «Սերի Ա.» 10-րդ հանգրուանի մրցումներէն ետք, Բ. դասակարգէն վերստին առաջին դասակարգ բարձրացած Ֆրոզինոնէ ակումբը հաւասարեցաւ 2007-2008 տարեշրջանի Բ. դասակարգէն առաջին դասակարգ բարձրացած Եուվենթուսի լաւագոյն արդիւնքներուն:

Ֆրոզինոնէ 20 կէտ ձեռք ձգած է (Եուվէի նման), բայց կրցած է նշանակել 24 կոլ, մինչ Եուվէ նշանակած էր 21 կոլ:

24 կոլերով Ֆրոզինոնէ բացառիկ մրցանիշ մը ձեռք ձգած է եւ այդ արդիւնքներուն շնորհիւ ան կը գրաւէ «Սերի Ա.»-ի դասաւորման 6-րդ դիրքը՝ 8 կէտերով ետ մնալով առաջին դիրքը գրաւող Լացիո Ռոմայէն:

ԼԻՈՆԵԼ ՄԵՍՍԻ ՇԱՏ ՀԱՒԱՆԱԲԱՐ ՄԻԱՆԱՅ ՆԻՈՒԵԼՋ ՕԼՏ ՊՈՅՋԻՆ



Ամիսներ առաջ խօսակցութիւններ շրջան ըրին, թէ ֆութպոլի պատմութեան լաւագոյն մարզիկներէն Լիոնել Մեսսի շատ հաւանաբար իր ասպարէզը փակէ իր առաջին ակումբին՝ Նիուելզ Օլտ Պոյզի հետ:

39 տարեկան Մեսսի, որ մինչեւ 13 տարեկան (իր պատանեկան օրերուն) կը խաղար Ռոսարիոյի ակումբին հետ, ըստ երեւոյթին իրապէս կրնայ վերադառնալ իր ծննդավայրի ակումբը յունուար 2027-ին:

Հակառակ անոր որ Մեսսիի պայմանագրութիւնը Ինթեր Մայեմիի հետ կ'աւարտի 2028-ի դեկտեմբերին, ան ունի աւելի կանուխ լքելու իրաւունք, ըստ իր պայմանագրութեան:

2000 թուականին ան ստիպուած էր լքել Ռոսարիօ քաղաքի Նիուելզ Օլտ Պոյզ ակումբը, որովհետեւ ան այլեւս առիթ չունէր վճարելու աճելու որոշ դարմանումի գումարը: Օրին, Մեսսիի հայրը կըրցած էր կապ հաստատել Պարսելոնայի մարզիչ Քարլոս Ռեքսաչի հետ, որ անմիջապէս հմայուած Մեսսիի տաղանդով ընդունած էր զինք:

Այժմ Մեսսի տարիներ ետք արդէն իսկ շահած է ամէն կարելի տիտղոս եւ հասած իր ասպարէզի վերջին մասին:

Ան նոյնիսկ քանի մը օր առաջ հասաւ իր ասպարէզի 937-րդ կոլին՝ միայն փորթուգալցի Քրիսթիանօ Ռոնալտոյէն ետ մնալով (985 կոլ):

ՓԱՇԱՋԱՏԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՅԱՌԱՋ ՄՂԵԼ «ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆ»-Ի ՕՐԱԿԱՐԳԸ



Ազրպէյճանի Կովկասի իսլամներու վարչութեան ղեկավար Ալլահշուքիւր Փաշազատէ կը շարունակէ յառաջ մղել «Արեւմտեան Ազրպէյճան»-ի օրակարգը՝ խօսելով Հայաստանի տարածքին նկատմամբ յաւակնութիւններու մասին:

«Իրեւանի (Երեւանի, «Ա.») կազիաթի (իսլամական կրօնական-վարչական կառոյց) գործունէութեան վերականգնումը դարձած է պատմական անհրաժեշտութիւն եւ ժամանակի պահանջ», յայտարարած է Փաշազատէ՝ «Իրեւանի կազիութեան պատմութիւնը» գիրքի շնորհահանդէսի ժամանակ:

Ան նշած է, որ գիրքի հրատարակութեան նպատակներէն մէկն է միջազգային հասարակութեան «Արեւմտեան Ազրպէյճանի իրողութիւնները» ներկայացնելը եւ հայրենակիցներու կրօնական ու հոգեւոր իրաւունքներու վերականգնումը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՍՊԱՆԸ ԻՐԱՆՅԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑ «ԹՐԱՄՓԻ ՈՒՂԻ»-Ի ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

Իրանի մէջ Հայաստանի դեսպան Գրիգոր Յակոբեան դեսպանատան մէջ ընդունեց Իրանի խորհրդարանի Իրան-Հայաստան բարեկամութեան պատգամաւորական խումբի ղեկավար Արա Շահվերդեանը եւ անդամներ Գեղարդ Մանսուրեանը, սէյիտ Մոհամետ Սաատաթ Էպրահիմին եւ սէյիտ Մոհամետ Ճամալիանը: Այս մասին կը տեղեկացնեն Իրանի մէջ Հայաստանի դեսպանութենէն:

Հանդիպման ընթացքին անդրադարձ կատարուեցաւ Հայաստանի եւ Իրանի օրէնսդիր մարմիններու փոխադարձ գործակցութեան, գործող բարեկամութեան խումբերու միջեւ շփումները առաւել աշխուժացնելու քայլերուն:

Դեսպան Գրիգոր Յակոբեան խօսեցաւ նաեւ Իրանի հետ երկկողմանի յարաբերութիւններու վերջին զարգացումներուն մասին, ընդգծեց փոխադարձ յարգանքի եւ վստահութեան մթնոլորտին մէջ յարաբերութիւնները առաւել խորացնելու պատրաստակամութիւնը:

Հանդիպման ընթացքին անդրադարձ կատարուեցաւ նաեւ շրջանի հաղորդակցութեան ուղիներու ապաշրջափակման, որուն ծիրին մէջ Հայաստանի դեսպանը զրուցակիցներուն ներկայացուց «Թրամփի ուղի»-ին շուրջ ձեռք բերուած վերջին պայմանաւորուածութիւններն ու հիմնական սկզբունքները:

Յիշեցնենք, որ 30 հոկտեմբերին Հայաստանի մէջ Իրանի դեսպան Խալիլ Շիրղոլամի լրագրողներուն հետ ունեցած զրոյցին ընթացքին յայտնեց, որ Թեհրան «Թրամփի ուղի» ծրագիրին վերաբերող լուրջ մտահոգութիւններ ունի եւ Հայաստանէն կ'ակնկալէ հաւաստիացումներ, որ հայ-իրանեան սահմանին եւ անոր յարակից տարածքներուն մէջ որեւէ երրորդ երկրի ուժերու ներկայութիւն պիտի չըլլայ: Ան նաեւ ընդգծեց Իրանի դիրքորոշումը՝ Թեհրանի համար կարեւոր է, որ պահպանուին եւ յարգուին Հայաստանի տարածքային ամբողջականութիւնն ու ինքնիշխանութիւնը:

Իրանի դեսպանը կարեւոր նկատեց երաշխիքներու տրամադրումը, որ «օտար ուժերու ռազմական ներուժը տուեալ ծրագիրի շրջանակին մէջ ներկայ պիտի չգտնուի»:

ԹՐԱՄՓ. «ԻՐԱՆԻ ՀԵՏ . . . »

Շարունակուած Ա. էջէն

«Մեր ուզած որեւէ պահուն կրնանք Իրանի մէջ Ֆարս լերան դիրքին հարուած հասցնել», նշեց ան:

Թրամփ ամերիկեան «Ֆոքս Նիուզ» պատկերասփիւռի կայանին յայտնեց. «Կրնանք Իրանի մէջ Ֆարս լերան դիրքը հարուածել, կրնանք ատիկա մէկ ժամուան մէջ կատարել»:

«Իրանը բանակցային լաւ դիրքի մէջ չէ, եւ անոր տնտեսութիւնը կը քայքայուի», ըսաւ Սպիտակ տան ղեկավարը:

«Իրանի մէջ տեղի ունեցողը իսկական պատերազմ մը չէ, որովհետեւ ամիսներէ ի վեր որեւէ կրակոց չեղաւ: Անիկա ընթացող պատերազմի չի նմանիր անիկա բուռն պատերազմ մը չէ», յայտնեց ան՝ նշելով. «Կրնայ պատերազմ ծագիլ, եթէ իրանցիները համաձայնութիւն չգոյացնեն, սակայն անոնք մեծապէս կը փափաքին համաձայնութեան հասնիլ, եւ ատիկա իրագործելու շատ մեծ հաւանականութիւն գոյութիւն ունի»:

«Կը նախընտրեմ Իրանի հետ համաձայնութիւն գոյացնել՝ բազմաթիւ կեանքեր փրկելու համար, եթէ ատիկա կարելի ըլլայ: Մենք անոր հետ բացարձակ ուժի դիրքէ կը բանակցինք, եւ կրնանք հարցը որեւէ ատեն աւարտել», յայտարարեց Թրամփ:

Պաշտօնատարներ ամերիկեան «Ուաշինկթըն Փոսթ» օրաթերթին յայտնեցին. «Ամերիկեան ուժերը անցնող քանի մը շաբթուան ընթացքին գաղտնաբար շարունակեցին Իրանի վրայ յարձակումները»:

Իրանեան «Փրես Թի.Վի.» հաղորդեց, որ Քեշմ կղզիին մէջ պայթումներ լսուած են: «Ուոլ Սթրիթ Ճըռնըլ» օրաթերթը գրեց, որ հարուածներու ետին կանգնած են ամերիկեան ուժերը, որոնք վերջին քանի մը շաբաթներուն ընթացքին գաղտնի շարունակած են աւելի փոքր տարողութեամբ հարուածներ հասցնել Իրանին:

«Աքսիոս»-ի լրագրող Պարաք Ռաւիտի համաձայն, ամերիկեան ռմբաձիգը հարուածած է կղզիին մէջ տեղակայուած հրթիռային համակարգը՝ ի պատասխան Քեշմ կղզիէն Հորմուզի նեղուցին վերեւ թռիչք կատարող ամերիկեան օդանաւի թիրախաւորման:

Միացեալ Նահանգներու փոխնախագահ Ճէյ. Տի. Վանս յայտնեց. «Մենք շարք մը լաւ խորհրդակցութիւններ ունեցած ենք իրանեան կողմին հետ: Ես շուրջ մէկ ժամ առաջ այս հարցը քննարկած եմ Միացեալ Նահանգներու նախագահին հետ: Մենք, անկասկած, հասած ենք որոշակի յառաջընթացի: Տեսնենք, թէ արդեօք կը յաջողի՞նք աւելիին հասնիլ»:

«Թէ՛ նախագահը, թէ՛ ես բաւական լաւատեսօրէն կը նայինք բանակցութիւններու միջոցով կարգաւորման հեռանկարներուն: Մենք պիտի շարունակենք այդ ուղղութեամբ աշխատիլ», ընդգծեց Միացեալ Նահանգներու փոխնախագահը:

Վանս միեւնոյն ժամանակ նշեց, որ իրանեան կողմը միշտ քիչ մը անկանխատեսելի է: Ան յստակացուցած է, որ Թրամփ չի բացառեր ապագային Իրանին հարուածներ հասցնելու վերսկսիլը, ինչպէս նաեւ Իրանի դէմ այլ քայլեր ձեռնարկելու կարելիութիւնը:

Քաթարի արտաքին գործոց նախարարութեան բանբեր Մաժետ Պըն Մոհամետ Անսարի յայտնեց, որ Ուաշինկթընն ու Թեհրանը հաւատարիմ կը մնան բանակցային հոլովոյթին եւ հիմա կ'ուսումնասիրեն հակամարտութեան կարգաւորման առաջարկները:

«Երկու պետութիւններու կողմէն ալ կը պահպանուի հաւատարմութիւնը բանակցային հոլովոյթին, մենք առաջարկներ կը փոխանակենք իրական ժամանակի դրութեամբ», աւելցուցած է Անսարի:

Իրանեան բանակի բանբեր Մոհամետ Աքրամի Նիա յայտնեց, որ իրանեան զինեալ ուժերը կը շարունակեն թարմացնել իրենց թիրախներու ցուցակը, որ կը ներառէ Միացեալ Նահանգներու եւ Իսրայէլի նիւթական ու ոչ նիւթական կարողութիւնները:

Ան զգուշացուց, որ նոր զինուորական արկածախնդրութեան մը պարագային կարելի է թիրախաւորել ամերիկեան կառոյցները, ուժերն ու շահերը, ուր որ հասանելի ըլլան՝ շեշտելով, որ ամերիկեան որեւէ նոր յարձակում պիտի արժանանայ անմիջական, վճռական ու նախկինէն լայնածաւալ հակադարձութեան:

Իրանեան բանակի բանբերը նշեց, որ նոր պատերազմ ծագելու պարագային ճակատումի տարածքը Արեւմտեան Ասիոյ շրջանով պիտի չսահմանափակուի:

Իրանի խորհրդարանի նախագահ Մոհամետ Պաղեր Ղալիպաֆ յայտարարեց. «Ամերիկեան կողմին ուժեղ ու տրամաբանական պատասխան մը ներկայացուցինք, եւ պատերազմը արգիլելու համար այժմ գնդակը անոր դաշտն է»:

Լաւատեղեակ պաշտօնատար մը «Ռոյթըրզ»-ին ըսաւ. «Քաթարցի միջնորդները կը նախատեսեն 36 ժամուան ընթացքին Միացեալ Նահանգներէն ու Իրանէն պատասխաններ ստանալ»:

Բարձրաստիճան աղբիւր մը «Հատաս»-ին. «Ամերիկան քաթարցի միջնորդին փոխանցեց Իրանի հետ պատերազմին վերջ տալու առաջարկին իր համաձայնութիւնը: Միջնորդները կը սպասեն Իրանի պատասխանին:

ՍԱՀՄԱՆԱԶԱՏՄԱՆ ՅԱՋՈՐԴ ՓՈՒԼԸ ԿՐՆԱՅ ԿԱՏԱՐՈՒԻԼ . . .

Շարունակուած Ա. էջէն

Գրիգորեան նաեւ յայտնեց, որ կառավարութիւնը, չսպասելով «Թրամփի ուղի»-ի զարգացման ընկերութեան ձեւաւորման, կը պատրաստուի սկսիլ Սիւնիքով անցնող երկաթուղիի, մայրուղիի եւ ելեկտրահաղորդակցութեան գիծերու նախագծման աշխատանքներուն, որոնք հետագային պիտի փոխանցուին ընկերութեան:

Ըստ անոր, թէ յստակ ուրկէ՞ կ'անցնին այդ ենթակառուցուածքները, դեռ որոշուած չէ: «Հիմա գծագիրներն ենք նայում, լաւագոյն տարբերակը: Պիտի ամենալաւագոյն տարբերակը գտնենք, որպէսզի ներդրումն արդիւնաւէտ լինի, ենթակառուցուածքը մրցունակ լինի տարածաշրջանում», յայտնեց փոխվարչապետը:

Թէեւ սահմանազատման աշխատանքները բաւական ժամանակ է չեն շարունակուիր, բայց եւ այնպէս, Գրիգորեանի համաձայն, յաջորդ փուլին վերաբերեալ կողմերը դեռ պայմանաւորուածութիւն չունին:

«Յաջորդ փուլի աշխատանքների հետ կապուած չունենք պայմանաւորուածութիւն, բայց կարծում եմ՝ շուտով կը լինի, կը քննարկենք», ըսաւ ան:

2024-ի գարնանը Տաւուշ-Ղազախ հատուածին մէջ մօտ 12 քիլոմեթր սահմանազատելէ ետք Երեւանն ու Պաքուն պայմանաւորուեցան աշխատանքները հիւսիսէն հարաւ շարունակել: Պատասխանելով այն հարցումին, թէ ի՞նչը խոչընդոտեց միւս հատուածներուն մէջ սահմանազատման շարունակութեան, փոխվարչապետը պնդեց՝ խոչընդոտ չկայ, թէեւ ընդունեց, որ գործընթացը դանդաղած է:

«Դանդաղել է, այո՛, համաձայն եմ: Կայ կանոնակարգ եւ իրաւական հիմք, եւ աշխատանքն աւելի շատ պէտք է լինի թեքնիք եւ տեղագրական, քան բարդ իրաւական գործընթացներ», նշեց Գրիգորեան:

Հայաստանն ու Ազրպէյճանը ունին շուրջ 1000 քիլոմեթր երկարութեան ընդհանուր սահման:

«ՏԵՒԱԿԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹԵԱՆ . . .

Շարունակուած Ա. էջէն

Ան աւելցուց, որ այդ ծրագիրը նաեւ կը ներառէ պատժամիջոցներու ամբողջական վերացումը, «իրանցի ժողովուրդի» սառեցուած գումարներու ապասառեցումը, «պարտադրուած պատերազմին համար փոխհատուցման վճարումը», «Հորմուզի նեղուցին վրայ Իրանի գերիշխանութեան ճանաչումը, ամերիկեան ապահովական մաշած ծածկոյթը փոխարինել Հորմուզի **մեքանիզմով**՝ երաշխաւորելու համար, որ յարձակումը չկրկնուի, եւ Արեւմտեան Ասիոյ շրջանին մէջ սեփական ապահովական դասաւորումներ ձեւաւորել»:

«ՊԱԼՈՆ Տ'ՕՐ-Ի . . .

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Օլիսէ 24 կոլ եւ 31-է աւելի էսիսթ ձեռք ձգած էր Պայերն Միւնիխի հետ, իսկ Մոնտիալին 7 կոլերու էսիսթ կատարած էր:

Վերջերս մարոքցի լրագրող Մուսթաֆա Պատրի զարմանալի երեւոյթի մասին խօսած էր:

Արդարեւ, քուէարկութեան ան առաջին դիրքի վրայ նշանակած էր իր ազգակից Աշրաֆ Հաքիմիի անունը, որ «Չեմփիընզ լիկ»-ի տիտղոսակիր Փարիզ Սեն Ժերմենի կարեւորագոյն տարրերէն մէկն էր: Բ. դիրքի վրայ դասուած էր Էմպափէ, իսկ Գ.՝ Եամալը:

Ան ըսած է. «Քուէարկութեան պաշտօնական մեկնարկէն ժամեր առաջ, որոշ անձեր կապ հաստատեցին հետս եւ փորձեցին համոզել, որ փոխեմ իմ ընտրութիւնս ու Հաքիմիի փոխարէն քուէարկեմ այլ ֆութպոլիստի մը: Այդ ֆութպոլիստին անունը կը նախընտրեմ չբացայայտել: Ես անշուշտ կարեւորութիւն չտուի այդ «խրատներուն», սակայն այս իրավիճակը կ'ապացուցէ, որ ոսկի գնդակի քուէարկութեան գործընթացին մէջ քուէարկողներու վրայ ազդեցութիւն գործադրելու փորձեր կ'ըլլան ըստ երեւոյթին:

Նշենք, որ ոսկի գընդակի տիտղոսի պայքարին մէջ Հաքիմի 65 կէտ շահած էր՝ գրաւելով ընդհանուր դասաւորման 13-րդ դիրքը:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Վարպետ ոսկերիչ (սետեքեր) եւ ադամանդաշար մաթրիքսի վրայ աշխատող պաշտօնեաներ: Դիմել՝ հեռաձայնելով 03-207772 կամ 01-266514 թիւերուն:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ...

Շարունակուած Ա. էջէն

Դեմոկրատականները կը ձգտին վերականգնել Ներկայացուցիչներու տան եւ Ծերակոյտին վրայ իրենց վերահսկողութիւնը ընտրութիւններուն ընթացքին, որոնք պիտի ճշդեն Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփին իր նստաշրջանի վերջին երկու տարուան ընթացքին իր օրակարգը գործադրելու կարողութիւնը:

Դեմոկրատականները կարիքը ունին Ծերակոյտի մէջ իրենց աթոռները չորսով աւելցնելու, որպէսզի անոնք 47-էն բարձրանան 51-ի, եւ դեմոկրատականները հանրապետականներէն խլեն Ծերակոյտի մեծամասնութիւնը:

Հարցախոյզները հաւանական կը նկատեն, որ դեմոկրատականները Ներկայացուցիչներու տան մէջ աթոռներու մեծամասնութիւնը ապահովեն, սակայն Ծերակոյտին շուրջ մրցակցութիւնը վճռուած է: Պայքարը մանաւանդ սուր է Թեքսաս եւ Քանսաս նահանգներուն մէջ:

Միացեալ Նահանգներու փոխնախագահ Ճէյ. Տի. Վանս յայտնեց, որ ամերիկացիները պէտք է ծայրայեղ ձախին յղեն պատգամ մը, թէ «կը մերժենք ձեր քաղաքականութիւնը»:

Քոնկրեսի ընտրութիւններուն ընթացքին կանխիկ քուէներուն թիւը հասաւ 58,7 առ հարիւրի, ինչ որ 2022 թուականի թիւէն շուրջ 28 առ հարիւրով բարձր է:

ԱՅԱՔՍ ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ ԵՒ ՊԱՅԵՐՆ ՄԻՒՆԻԽ...

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Պայերն Միւնիխ պիտի ստանայ մօտ 5 միլիոն եւրօ՝ մասնակցելու համար այս մրցումին, ըստ գերմանական մամլոյ աղբիւրներուն: Այս մրցումը բաւական ծանուցումներ ձեռք պիտի բերէ իրար դէմ հանելով Եւրոպայի ամէնէն շատ տիտղոսներ շահած ակումբներէն երկուքը:

Մարզադաշտը, ինչպէս նշեցինք, պիտի հիւրընկալէ 2027-ի Ափրիկէի Ազգերու բաժակի մրցաշարքը (ԱՖՔոն), զոր պիտի հիւրընկալեն Քենիա, Ուկանտա եւ Թանզանիա:

Պայերն Միւնիխի եւ Այաքս Ամսթերտամի այցելութիւնը պիտի զօրացնէ երկու ակումբներուն փոխյարաբերութիւնները Ափրիկէի մէջ իրենց համակիրներուն հետ՝ աւելի ընդլայնելով անոնց միջազգային կապերը:

Քենիա, իր կարգին, աշխարհին ցոյց պիտի տայ իր նոր մարզադաշտը, որ ապագային կրնայ հիւրընկալել միջազգային մրցումներ:

Երկրի նախագահ Ուիլիամ Ռութօ յայտարարեց, թէ այս մարզադաշտի կառուցումը պիտի զարգացնէ երկրին մարզական ապագան՝ զայն աւելի եւս պատրաստ դարձնելով միջազգային գետնի վրայ եւ անշուշտ հրաւիրելով տարբեր երկիրներէ համակիրներ, որոնք զբօսաշրջութիւնը կրնան զարթնեցնել երկրին մէջ:

Ռութօ յայտնեց, որ մարզադաշտը շատ յառաջդիմած բարձր մակարդակի խոտածածկ մակերես ունի, որ կը կազմուի 97 տոկոս բնական խոտէ եւ 3 տոկոս արուեստական խոտէ, ինչ որ աւելի կ'երկարէ խոտին կեանքը, 52 օդէն կախուած պաստառներով, ՎԱՐ-ի յատուկ դրութեամբ, բերդի գիծին հսկելու յատուկ դրութեամբ, ինչպէս նաեւ մարզադաշտը կառուցուած է հիւրընկալելու ռակպիի մրցումներն ալ:

Կառավարութիւնը կը յուսայ, որ մարզական այս կառոյցը պիտի ներգրաւէ բազմաթիւ միջազգային մրցումներ, որոնք կրնան զբօսաշրջութիւնը զօրացնել, բան մը, որ անշուշտ երկրի տնտեսութեան աճին ալ կ'օգնէ:

Պայերն Միւնիխ եւ Այաքս Ամսթերտամ ակումբներու ընտրութիւնն ալ իբրեւ բացման մրցում մասնաւոր նպատակ ունի: Երկու խումբերը միասնաբար «Չեմփիընզ լիկ»-ը շահած են 10 անգամ, ասիկա առիթ է յատուկ եւ բարձր մակարդակի մրցում մը ընծայելու քենիացի ֆութպոլի համակիրներուն, որոնք այսօր իսկ կրնան ապահովել այս մրցումի իրենց տոմսերը:

ՍՈՒՐԻԱ ՀՈՄՄԻ ՔԱՐԻԽՊԻ . . .

Շարունակուած 2-րդ էջէն

Նախարարութիւնը հաղորդագրութիւն մը հրապարակելով յայտնեց, որ մեղսակից բջիջի անդամները ձերբակալուած են, իսկ անոնց մօտ գտնուող ականները՝ գրաւուած:

«Այս գործողութիւնը ահաբեկչական բջիջները հետապնդելու, անոնց ծրագիրները ձախողութեան մատնելու եւ երկրին կենսական ենթակառոյցներն ու տնտեսական կարողականութիւնը պաշտպանելու ապահովական մարմիններու ջանքերուն ծիրին մէջ էր», նշեց Սուրիոյ ներքին գործոց նախարարութիւնը:

ԱԶԴԱԿ Հեռ: (01) 258526 - 260115 - 241274 ՊՈՒՐՃ ՀԱՄՄՈՒՍ AZTAG TEL.: (01)258526 - 260115 - 241274 - E-mail: info@aztagdaily.com FAX: (01) 258529 - P.O.BOX: 80860 BOURJ HAMMOUD ازتاك: هاتف: ٢٥٨٥٢٦ ـ ٢٦٠١١٥ (٠١) فاكس: ٢٥٨٥٢٩ (٠١) ـ ص.ب: ٨٠٨٦٠ برج حمّود